

ERDÉLYI LAPOK

Főszerkesztő
DR. PAÁL ÁRPÁD

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Oradea - Nagyvárad, Str. Reg. Carol 5.**
(volt Szilágyi Dezső-ucca) — **Telefon 27**

Előfizetési árak: Ismétlődés: Egész évre 800, fél évre 400, negyed évre 250, egy hónapra 70 lej
Ismeretlen: Egész évre 60 P, fél évre 30 P, negyed évre 15 P
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér

Főmunkatárs.
DR. GYÁRFÁS ELEMÉR

KÖZBESZÓLUNK

A BANCA NATIONALA, MINT HELYETTES PARLAMENT. A törvényhozás felhatalmazást adott egy túlságosan kigondolt törvényben, hogy a Banca Nationala a pénzforgalom szabályozására, a belföldi pénz értékállóságának a védelmére intézkedő, rendelkező, parancsoló, sőt büntető hatáskört kapjon. A törvényhozás tehát az állam legfőbb bankját megbízta — a helyettes törvényhozó szerepével.

Biztos, hogy nem evvel akarta megbízni, de túlságosan a pénzvédelem feladataira gondolván, önfelédten belemarkolt az állami jogrendszerbe, s olyasmit is odaosztott, ami nem lett volna odaosztani való. A Banca Nationala napról-napra termeli most a törvényeket és rendeleteket. Ezek szerint a magánosoknak még szerződésük se lehet külföld felé az állambank jóváhagyása nélkül. Sőt még azt is megkövetelheti, hogy orvosi bizonyítványt mutasson fel az útas, aki külföldre akar menni. Levélírók, személyi szabadság, saját ruhám fölötti rendelkezés nincsen, a zsebeim kiforgatására való jog átmegy a helyettes törvényhozó hatáskörébe. Még külföldi állampolgárokkal szemben is, akik ide beteszik a lábukat.

Az állam alkotmánya a szerződés-kötések jogait, a magánjogi önrendelkezés szabadságát, s egyáltalán a személyi szabadságjogokat változhatatlan alapelvekként biztosítja. Ezekbe alkotmánymódosítás nélkül belenyúlni nem szabad. Alkotmánymódosítás pedig nem történt, mert erre külön alkotmányozó parlamentet kell összehívni. A Banca Nationala helyettes törvényhozói hatásköre tehát alkotmánytalan. Különbösen is, amit ilyen alkotmánytalan hatáskörrel a magánosoktól elvesz, azzal nem sokat ér, ha például az angol fontkészleteiből egy tőzsdei manipuláció miatt egynapról-másnapra milliókat veszít.

A pénzvédelmet az ilyen veszteségek ellen kellene foganatosítani. Ezt azonban se helyettes törvényhozással, se a magánosok örök zaklatásával elérni nem lehet.

HOL VAGYUNK? MEGIS A BALKÁNON? Idegesen szoktak némelyek felszisszenni, ha valaki úgy szólja el amgát, hogy országunkkal a Balkánon vagyunk. Most pedig íme, nagyszabású konferenciára gyűltek össze Bukarestben az úgynevezett balkáni államok. Köztük elsősorban a mi államunk, mint vendéglátó gazdája a görög, török, bolgár, szerb szomszédos országok küldötteinnek. Balkáni konferenciának is hívják ezt az összejövetelt, sőt aláhúzott nyomatékmal hívják annak. Hát hol is vagyunk? Ugy-e, mégis csak a Balkánon? Most még büszkélkedni is tudunk vele. Hát akkor más hétköznapiakon se idegeskedjünk miatta.

AZ ÉRDEMLENDÉK ELFOGYNAK. Megható volt, hogy Ófelsége a búcsúzó miniszterelnöknek, Vajda Sándornak azt az érdemrendet adta át, amit ő maga viselt trónörökös korában. Az egyéni emlék, a történelmi ifjúkor jelképe mind benne volt ebben az átadott díszben. Bizonyára Vajda Sándornak minden országos nagy rendjele megvan már, s az uralkodó ennél mind-mind többet és

Maniu programot adott a sajtó előtt

A leit védik. Az orosz szerződésért a közvetlen tárgyalásokat folytatják. — Az első nézeteltérés Titulescuval. Maniu és Vajda együtt utaztak Kolozsvárra

Bukarest. Saját tud. Pénteken este a kormány tagjai megtartották az első minisztertanácsot, amelyen megállapították az egyes miniszteriumok munka-programját. A minisztertanács befejezése után Maniu Gyula nyilatkozott a sajtó képviselőinek. Beszélt elsősorban a jövő parlamenti ülészek munkájáról, amelynek egyik feladata lesz, hogy megváltoztassa a választási törvényt. Az ország gazdasági programját illetőleg elmondotta, hogy feltétlenül igyekezni fog megőrizni a lei stabilitását, feléleszteni a hiteléletet, emelni a kivitt és megszervezni a Népszövetség technikai együttműködését. Az első feladatok között szerepel a költségvetés egyensúlyának helyreállítása. Ezzel kapcsolatban a miniszterelnök nem tett határozott célzást újabb fizetés leszállításokra, azonban mégis kitűnik a nyilatkozatból, hogy újabb redukciónak és adóemelések várhatók. Vagy ha emelésekről nincs is szó, de szigorítani fogják az edőbehajtásokat.

Ami a külpolitikát illeti, kijelentette Maniu, hogy az oroszokkal ismét föl-

veszik a megneemtámadási szerződésre vonatkozó közvetlen tárgyalásokat, de olyanformán, hogy a megkötendő szerződés az országra nézve ne legyen hátrányosabb a Kellog-paktumnál.

Az új kormány semmiféle változtatást nem eszközöl a régi kormány külpolitikai irányán.

Érdekes, hogy Maniu és Titulescu között már ma megtörtént az első konfliktus, amit a sajtóosztály kérdése váltott ki. A sajtóosztályt ugyanis hol a miniszterelnökség, hol pedig a külügyminiszterium mellé rendelik. Most Maniu és Titulescu között amiatt merült föl nézeteltérés, hogy mindkettő a saját hatáskörébe kívánja rendelni a miniszterium sajtóosztályát.

Bukarest. Saját tud. Maniu Gyula miniszterelnök és Vajda Sándor szombaton délután Kolozsvárra utaztak, hogy résztvegyenek az uralkodó fogadtatásán. A két politikus elutazásakor a pályaudvaron több nemzeti-parasztpárti politikus jelent meg, akik hangosan éljenezték Vajdát.

szebbet akart adni. Hogy ne fájjon a búcsúzás és ne érezze a derék államférfi a mellőzés keserűségét.

Tragikus az a királyokra nézve, hogy kedves embereiktől el kell válniok. Nálunk is tegnap Jorgától, Argetoianutól, ma Vajdától, holnap tán Titulescutól, Maniutól. Mindenik bőven szerzett érdemeket, s mindenkinek meg van mindenféle nagy rendjele. De ha ilyen gyorsan kell változniok a kormányoknak, még majd Ófelsége is zavarba jön, hogy miféle új és még kedvesebb érdemrendet tudjon nekik adni.

Egyik parlamenti ünnep alkalmából e sorok írója láthatta, hogy mennyi rendjel csillog és színeskedik szinte mindenik parlamenti tagon. Nyakban hordott, mellen hordott, széles vállszalagról oldalt lelógó csillagok fényeskedtek és váltakoztak az emberek ünnepi ruháján, s úgy hullámozgott. Mindenik rendjeles emberen valami különös öntudatosság látszott, beszélt semmiségekről, társalgott fontoskodva, sürgött-forgott tevékenyen, (holott semmi dolga nem volt,) de mindenképpen látszott, hogy kirakatban érzi és mutogatja magát. Csak a népkisebbségek és szociálisták kis csoportja vegyült el e nagy sürgés-forgásban szerényen, rendjeltelenül, szinte kopottan a többi áradathoz képest.

Vajon nem ezek jutnak-e egyszer kormányra, hogy őket majd az egyszerűbb és kevesebb gondot okozó rendjelekkel is ki lehessen fizetni? . . .

MEGFORDULT A VILÁG? Érdekes, hogy az úgynevezett baloldali világnézet magát valami rendkívüli felvilágosultságnak tartja. Haladóbb gondolkodások ápolójának,

népek jogai méltánylójának, elnyomott rétegek küzdőjének, világbéke kertészének és minden egyéb általános jólét legokosabb megvalósítójának. Ilyen baloldalinak tudja az egész világ Herriot francia miniszterelnököt. Spanyolországban is egy győztes baloldali kormány kezeli az ország gyeplőjét. És a két baloldali kormány együtt most a világháború előkészítésén töprenkedik. A baloldaliaknál baloldalibb Oroszországban a szegény falusi földműveseket szoktatják éhezéssel és kivégzésekkel a szabadságra és haladásra.

Visszont a sötétség hatalmának híresztelt pápák egész sora békíti az emberiséget, megjelenik a nyomorral sújtottak között, a munkás emberek családjaiért a tőkét méltányos osztzkodásra sürgeti. A másik jobboldali vezér, a híres Mussolini nemzetének küzdő rétegei részére kenyeret és munkát állandósít, az ifjú nemzedéknek jövőt biztosít. MacDonald, az angol baloldali jobboldalra toldók át, hogy nemzetének a sorsát megmentse, ugyanó fáradozik a többi nemzetek közötti igazságos elrendezések végett is. Gömbös, a magyar miniszterelnök szintén jobboldalról siet téli inségmunkával s egyéb bizalomkeltéssel az elcsüggedt társadalmi rétegek fölkarolására.

A baloldal szabadságjogokat zúz és tör össze s népek közötti békétlenséget erőltet. A jobboldal keresi a békét és a tömegek boldogulását. Mi az? Megfordult a világ? Nem. Ez csak azt jelenti, hogy a baloldaliság nem az, aminek a világ eddig jóhiszemű babonával elképzelte. A babona is baloldali.

Újabb véres tüntetés Bécsben az osztrák szovjetért

Bécsből jelentik: Pénteken, a késő éjszakai órákban ismét nagyszabású uccai verekedés színhelye volt Bécs Simmering nevű városrésze. Az uccán hatalmas kommunista érzelmű tüntető tömeg vonult fel, éltetve a szovjet-Ausztriát.

A fölvonuló kommunisták a rendőrsztagokat revolverlövészekkel fogadták. A lövések nem találtak, de a rendőrség — riasztólövéseket adott le, hogy elejét vegye a tüntetés elharapózásának. A városrész csakhamar valóságos csatatér képét mutatta. A szorongatott helyzetben levő rendőrök meg erősítésére újabb rendőrsztagokat vezényeltek ki. Végre sikerült a tüntetőket lefegyverezni és szétoszlatni. Az összejátszóknak több sebesülte van és számos letartóztatás történt.

A Balkán-konferencia díszes megnyitó ülése

Bukarest. Saját tud. A képviselőház nagytermében szombaton megkezdődtek a harmadik balkáni konferencia ülései. A megnyitó-ülésen jelen voltak az összes balkáni államok képviselői, a román kormány részéről Titulescu, Gussi, Popovici, D. R. Joanitescu és Voicu-Nitescu miniszterek. Az elnöki tisztet Pop-Cicio, a kamara elnöke töltötte be.

A román kormány részéről elsőnek Pop-Cicio mondott nagy beszédet, aki rámutatott a Balkán-Unió megteremtésének szükségességére. Az ülésen Titulescu is beszélt, aki a pacifista törekvések mellett tört lándzsát.

Hasznos tudni,

hogyan **lemondni** ivó-kúrák az

a me felelő kó esetekben otthon minden orvosban sikerrel alkalmazhatók.

Utasítás minden palackhoz mellékelve! Kapható mindenütt!

A kolozsvári cipőgyári munkások sztrájkja nem enyhül

— Negyven sztrájkőrő miatt mégjobban elmérgesedett a helyzet —

Kolozsvárról jelentik: Megírtuk, hogy a kolozsvári Dermata bőrgyár munkásai néhány nappal ezelőtt sztrájkba léptek. A munkaadók és munkások között **Hajeganu** rendőrkezes közvetíti a megegyezést. A Dermata bőrgyár igazgatósága tudomására hozta a sztrájkoló munkásoknak, hogy amennyiben azonnal munkába nem állanak, valamennyiüket elbocsátja. Ugyanakkor felszólította a sztrájk kitérőre idején szabadságon levő munkásokat, hogy lépjenek munkába. Mindössze **negyven munkás jelentkezett munkára**, ami elég csekély szám, mert az összes Dermata-gyári sztrájkolók száma meghaladja az ezeröttszázat. A negyven sztrájkőrő munkás munkába-állásával egyfel szaporodtak a sztrájkolók követelése, akik bejelentették a gyárnak, hogy még összes eddigi követeléseik teljesítése esetén sem veszik fel a munkát, ha a gyár vezetősége azonnal el nem bocsátja a sztrájkőrőket.

Letartóztatták Marcu sziguranca-detektívét, aki visszaélt hivatalos hatalmával

Kolozsvárról jelentik: Megírtuk volt, hogy a rendőrség hat sztrájkolót letartóztalt, de később szabadon bocsátott. A letartóztatott munkások között volt D. A. 18 éves munkásleány is, aki tegnapelőtt este 7 órától másnap reggel öt óráig vallattak a rendőrségen. Reggel öt órakor elbocsátották avval a meghagyással, hogy lakását a sztrájk idejére nem szabad elhagynia. **Marcu detektívét bízták meg avval, hogy a fiatal leányt hazakísérje.** A szerencsétlen leány szülei reggel három óráig várokoltak a rendőrség előtt, akkor hazamentek. Tegnap délután 2 órakor jelentkeztek újra a rendőrségen, ahol megtudták, hogy a leányt már reggel szabadon bocsátották. A leány azonban csak tegnap délután öt órakor érkezett haza kocsival s amint szülei házába lépett, eszméletét veszítette. A leány későbbi valómása szerint Marcu detektív a legbrutálisabb módon **visszaélt vele szemben hivatalos hatalmával**, melyet az azonnal felvett orvosi látletelek is bizonyítanak.

A munkásság körében pillanatok alatt

terjedt el a detektív bestiális kegyetlenségének híre és este hat órakor már nagy munkásküldöttség kereste fel **Hajeganu** rendőrkezeset, az egész munkásság nevében elégtelt követelve. A rendőrkezes azonnal magaelé idéztette Marcu detektívét, aki először védekezni próbált, majd mindent bevallott. A rendőrkezes ekkor **letartóztatta Marcu detektívét**, amit a munkásküldöttség nagy meglepéssel vett tudomásul. A megtevédt, brutális detektív ma délelőtt **adták az ügyességnek** és azonnali hatállyal elbocsátották a sziguranca kötelekéből.

A nagybeteg Gaál Gaston állapota egyre aggasztóbb

Budapestről jelentik: **Gaál** Gaszton a független kisgazdapárt vezére az új magyar kormány bemutatkozása után — amikor is a programbeszédre nagy beszédben válaszolt — balatonboglári kúriájába siet vissza. Hazaérkezése után influenzába megbetegedett. Betegsége tüdőgyulladásba ment át és állapota szombatra virradó éjszaka válságosra fordult. Háziorvosa vérinjekciót adott a nagy betegnek a láz leküzdésére. Állapota azonban reggelre sem javult, sőt még aggasztóbbá vált.

MAGYAR Üriasszonyok Lapja

Szépirodalmi és művészeti folyóirat, kézimunka-, divat- és gyermeklap melléklettel. Megjelenik havonta 3-szor. Megrendelhető TÖRÖK JÁNOS-nál ORADEA, postafiók 47. Parcel Carmen Sylva (Schlauch-tér) 30. Mutatványszámot 5 lei postabélyeg ellenében küldünk.

A császári meg a királyi kommisszáriusokról

Irtó: Takáts Sándor

Olyan emberek voltak e kommisszáriusok, akiknek valami aranyhírük nem igen volt. Tollra venni őket személyenként nem is igen érdemes. Hiszen a legtöbbjük erőszakos ember volt s működésük csak bajt és keserűséget támasztott s a sebre olaj helyett epét öntöttek. Csoda-e aztán, hogy nem egyszer kivont karddal fogadták őket?

Hajdanta gyakran megesezt, hogy az uralkodók feleslegesnek tartották az országgyűléseken való megjelenésüket s maguk helyett császári kommisszáriust küldtek Pozsonyba. Ezeket a széllel bélelt osztrák urakat dadogóg, elbizakodottság és gyűlölködés jellemezte. Az 1678. évben például Lipót császár az összehívott főpapság és főrendek gyülekezetébe maga helyett hihedt kancellárját: Hoher János Pált küldte le császári kommisszáriusnak. E gyülekezetben arról tanácskoztak, mint lehetne a Thököly-féle felkelésnek elejét venni. A jelenlevő urak előadták az ország sérelmét, aztán nádor választását és az idegen katonaság eltávolítását sürgették. Emellett Hohernek szemére hányták, hogy ő a válaszfal a király és a nemzet között. Hoher e kijelentésre éktelen düh fogta el s így kiáltott a jelenlevők felé: „**ti magyarok, lázadók és hazaárulók vagytok!**”

Mint a villámcsapás, úgy érintette a jelenlevőket e durva nyilatkozat. Egyideig néma

csend volt, de aztán felkelt Nyitra ősz püspöke, aki egyúttal kancellár is volt: Pálffy Tamás. Őt még Lipót császár is a „**jó tanács anyját**”-nak nevezte. Pálffy püspök szikrázó szemekkel, tüztől gyulladt tekintettel fordult Hoher felé s kijelentette, hogy a nemzet öröklött szabadságát megvédi a Hoher-féle emberektől. Ezek azt kívánják a magyaroktól, hogy vakon engedelmeskedjenek, meg se moccanjának, csak sóhajtozzanak. Am Hoher vakmerősége nem ijeszti meg őket. Mi — mondá Pálffy — hívek vagyunk koronázott királyunkhoz!

Hoher erre így szólt a jelenlevőkhez: **szerencse volna, ha tíz magyar közt egy hü akadna!**

— **A király iránt való hűség** — felelé Pálffy püspök — **nem csorbul azzal s nem is fölségsértés az, ha a Hoher-féle alakok önkényének és parancsának nem engedelmeskedünk s ha megvetjük azt. A király magyar alattvalói közt egy sincs olyan semmirekellő, mint te, Hoher! Lipót királyon kívül nekünk más német nem parancsol!**

A püspök e nyilatkozata után felkelt Batthyány s felszólította a jelenlevőket, hogy távozzanak. Ezt szó nélkül megtették a jelenlevők s Hoher császári kommisszárius egyedül maradt az ülésteremben.

Pálffy Tamás püspök ez eset alkalmával írta volt egyik ismerősének e szép sorokat: „**Nagyságtok kegyelmeitek legyen jó reménységben. Az Uristen megfordítja a tanácsokat és ennekutána kedvesebb állapotba rendeli dolgainkat. Tanácskozzanak Bécsbe, de mást rendelnek az égbe.**”

Az 1811—1812. évi országgyűlésen hozták

szóba a rendek a Salaburg (lám Salburg?) gróf féle esetet. Ez is mint császári kommisszárius jelent meg az egyik — sajnos — meg nem nevezett országgyűlésen és ő is olyan durva hangon beszélt a rendekhez, mint Hoher. A többi közt ezt is mondta a rendeknek: „**merdat potentia Austriaca super leges Hungariae.**” Ezt a pórias kifejezést csak szelidebb formában adhatjuk itt ilyenformán: „**Ausztria hatalma fűtül a magyar törvényekre!**”

E nyilatkozatra a rendek kardot rántottak és Salaburg gróftól összevagdalták, ha az elnök személynök nagynehezen meg nem menti őt.

Többször megesezt a régi országgyűléseken, hogy az uralkodó a törvények szentesítését és az országgyűlés bezárását császári kommisszáriusra bízta. Az 1812. évben például Antal főherceg végezte ezt a tisztséget. A titkos rendőség jelentése szerint Antal főherceg fogadtatása igen szánalmas volt. Hadik gróf lovasságával nem vonult ki elébe. A rendek gyatra, hétköznapi ruhában, nyomorult bérkocsikban mentek a császári kommisszárius elé. Pedig Grassy hercegnek és a többi főúrnak díszhintói is voltak. A nádor nem fogadta Antal főherceget a bevett szokás szerint a primási palota előtt, hanem erkélyéről nézte a bevonulást. Akiknek hivatalból kellett várniok a primási palota előtt, nyomorult felsőkabátban álltak ott és alig éljeneztek. („**Standen in den elendsten Überrocken auf der Strasse, sahen den Zug zu, grüßten kalt.**” etc.) A törvények szentesítésekor pedig a nádornak három ízben is éljént riváltak, a császári kommisszáriusnak pedig csak egyszer és gyöngén.

Erzsébet Királyné Szálló
Budapest, IV. Egyetem-utca 5. (A Belváros központjában)

60 éve a fővárosi és vidéki uri középosztály találkozóhelye. — 100 modern, kényelmes szoba. — Az **Etterem és Kávéházban** **elgáznaz.**
Az Erzsébet-pince a főváros legszebb sörözője. **Leszállított árak!**
SZABÓ IMRE, tulajdonos.

Kormányválság Csehszlovákiában

Udrzal kifáradt a koalíciós pártok összeegyeztetésében. Megrendült az államháztartás eddigi nyugodtsága

Prágából jelentik: A csehszlovák koalíciós pártok (cseh agrárpárt, cseh, német és tót szociáldemokraták, a cseh nemzeti szociálisták) az 1929-iki választás óta közös kormányzást vittek Udrzal miniszterelnöksége alatt. A cseh kormányzó egységéből korábban kivált a szlovákiai önkormányzat követelése miatt Hlinka tót néppártja. Ennek a tót néppártnak az ellensúlyozása végett látta szükségesnek a cseh nagy- és középbirtosok pártja, hogy a szociáldemokrata irányba kapaszkodjék.

A koalíciós kormányal szemben áll Hlinka 19 tagu tót néppártja, tizenny német keresztényszociálista, kilenc magyarpartti, három fasiszta cseh, három lengyel-zsidó és harminc kommunista. A heterogén elemekből álló ellenzék a kormánynak sok gondot nem okozhatna.

Azonban maga a kormánykoalíció belső ellentéttektől feszül. Az agráriusok elzárkózó gazdasági életet akarnak, a szociálisták külföldre terjeszkedő ipari irányt s közben a világválság is mindkét ellentétes irányra ránehezített. Az állami bevételek lényegesen megcsökkentek, az államháztartás egyensúlya megrendült. A külpolitikai és katonai kiadásokhoz nem akarnak nyulni, mert ezt Benes nagyigényű és reprezentálásokra törekvő külpolitikája nem engedi. Ebben is megvoltak a koalíciós pártok között a sűrű összeütközések. Végre a tisztviselők fizetésének lényeges leszállítását látta Trapl pénzügyminiszter kivihetőnek. Itt is azonban a cseh nacionalista pártok a magasabb, a szociálista pártok a kisebb hivatalnokok érdekében merev állentállást tanúsítottak.

Udrzal cukorbetegségben szenvedvén, nem bírta az összeegyeztetést. Ezért még a múlt héten lemondott. A koalíciós pártok között valami megállapodást a képviselőház elnöke, Malypeti János igyekezett létrehozni. Benes is

engedett, a katonai kiadásokból is törölnek valamit, de a tisztviselők fizetése csökkentését se hagyják.

Ezen az alapon a koalíciós pártok az új kormányalakításban megegyeztek. Udrzal miniszterelnök most már formálisan is beadta a maga lemondását a köztársasági elnöknek, s a köztársasági elnök mingyárt meg is bizta Malypetr Jánost az új kormányalakítással. Malypetr 69 éves, képzett mezőgazdasági szakember. Az új kormány kinevezése már vasárnap, vagy hétfőn megtörténik. Benes az új kormányban is ugyanazokra a pártokra támaszkodik, mint Udrzal. Új ember csak a tót Hodza Milán lesz a kormányban, akit Hlinka növekvő újabb akciójának az ellensúlyozására láttak szükségesnek felvenni.

Londonból jelentik: A Manchester Guardian ismét a jugoszláviai eseményekkel foglalkozva azt az értesülését közli, hogy Belgrád a horvát zendülés hatása alatt a közigazgatás decentralizációjára irányuló reform-tervezetet készített. Eszerint az országot öt bánságra osztják, élükön egy-egy miniszteri ranggal felruházott és a királynak felelős bannal.

Jugoszláviában az államalkotó nemzetek önkormányzatát akariják behozni

A diktatura kormánya lemondás előtt

A lap leszögezi azt az általános véleményét, hogy az engedmény kissé későn jött, mert a horvátokat, akik most már erősen fel vannak habborodva a katonai erőszak és többéves elnyomatásuk miatt, aligha fogják tudni ennyi engedménnyel kielégíteni.

A La Croix című francia lap azt írja, hogy belgrádi körökben kormányválságról beszélnek. Hir szerint a kormányban már megvan a lemondási szándék, anélkül azonban, hogy ezt hivatalosan beismerné, vagy formálisan átadná a hatalmat.

Kormánykörök — mielőtt nyilvánosságra hoznák ebbeli szándékukat — igyekeznek megalakítani az új kabinetet. Az új kabinetben Seftics jelenlegi és Marinkovics volt külügyminiszterek is benne volnának. Marinkovicsnak volt korábban már az az eszméje, hogy az államot a benne levő különböző nemzetek önkormányzatára kell átszervezni.

Az új kormány a La Croix szerint első feladatként a községi választásokat vinné keresztül, még pedig hatósági beavatkozás nélkül, a pártok szabad részvételével.

Togal
gyorsan és biztosan hat
Rheuma / Kőszvény
Ideg- és izomzsába
spanyolnátha, fájás és hűléses betegségeknek. Oldja a húgysavakat! 6000 orvosi vélemény! Idült esetekben is hatásos. Ragaszkodjék a Togal-hoz!

Szóljunk már most a királyi komisszáriusokról. Nem mondunk újat, mikor megemlítjük, hogy az uralkodó és a bécsi kormány gyakran küldött királyi komisszáriust a megyék nyakára, még pedig rendszeresen szépszájú fegyveres katonasággal. Sok ilyen komisszárius erőszakoskodott Magyarországon az 1812—1825 között, amikor is az uralkodó nem tartván országgyűlést, törvénytelenül vetett ki adót s szedett ujoncokat. Megnyilván az 1825. évben az országgyűlés, a megyei követek a komisszáriusok megbüntetését követelték. Am a főrendek megakadályozták, hogy a köztük ülő komisszáriusok törvény elé állíttassanak. A tisztaléki s nemesen gondolkozó Máriássy gömöri követ, amikor a napló cenzurálása elhatározott, így szólott az ülésen: „Köszönöm a cenzoroknak, hogy nem mindent engednek bevenni az országgyűlési naplóba. En is oly helyzetben voltam, hogy véletlenül olyast kottyantottam ki, ami nem való a naplóba. Azt mondtam ugyanis: igaztalan dolog, hogy a bűnösök, vagyis a királyi komisszáriusok a főrendi táblán ülnek akkor, amikor a rendek megbüntetésükről tanácskoznak. Biz ez elhírtelenkedett elszólás tölem, — bár minden tekintetben igaz és megfelelő volt”.

Nagy nevelés kísérte Máriássy e szavait. A titkosrendőrség jelentése szerint Máriássy, ez az öreg úr a legkomolyabb dolgokat is mindig ilyen burleszk formában szokta előadni.

Valamennyi királyi komisszárius közt a leghírhedtebb Ferdinánd főherceg volt. Ferenc császár ezt az erdélyi rendek és a megyék lefőrtésére látta el teljes hatalommal, alája ren-

delvén a katonaságot is. Hogy minő gondolkodású ember volt Ferdinánd főherceg, azt a titkosrendőrség jelentéséből alaposan megismerhetjük. E jelentések szerint Ferdinánd Pozsonyban úgy nyilatkozott, hogy ő minden magyarra, aki az alkotmány szót kiejti, húszonöt botot veretne. Egy másik titkos jelentés szerint ugyanő a nagy Wesselényi Miklósnak nemcsak életére tört, de vagyonát is el akarta kobozni. Mikor a császár őt Erdély királyi komisszáriusává nevezte ki, az erdélyi udvari kancellária útján kihirdette, hogy mindenki vak engedelmisséggel tartozik neki. A megyék ezt közgyűlésen kötelesek kihírdetni. (1833 május 2.)

— Szép idöket élünk! — mondá ekkor Beöthy Ödön. — Ez — írta Kossuth — a magas alliansz eredménye!

Ferdinánd főherceg tulajdonképpen teljes hatalmú kormányzó s nem komisszárius volt. Szabadon eltörölhetett minden tisztséget, elmozdíthatott minden tisztviselőt, a törvényhatóságoknak megtilthatta a közgyűlések tartását. Rendelkezése állván a katonaság, Kolozsvártott és másutt véres összeütközések történtek. A komisszárius egész sereg főbenjáró pört indított egyesek ellen és 1834-ben a nemzetgyűlést is feloszlatta. A magyarországi megyék ekkor köriratokban közölték egymással, hogy „Erdély országslási módja megváltozott, alkotmánya felforgattott, a köztanácskozás szabadságától megfosztatott. Ahol ilyesmi történik, ott az alkotmányos szabadságnak még az árnyéka is elenyészik. Annyi ez, mint az élő testből a dobogó szívet kiszakítani”.

Ferdinánd főherceg, — amint ezernyi egykorú jelentés hirdeti — mélységes gyűlöletet keltett maga iránt Erdélyben. Erőszakos intézkedéseivel nem is sokat ért el.

Ez idökbén, valamint késöbben is, Magyarországon többnyire a követválasztáskor találkoznak a királyi komisszáriusokkal. Mondanunk is felesleges, hogy e komisszáriusokat a kormány elsősorban az ellenzék ellen küldte volt ki. Heves megyébe például 1833-ban az országsszerte gyűlött Eötvös Ignácot küldték királyi komisszáriusnak. Ő már előbb is viselte ezt a tisztséget. Az 1825-ik évi országgyűlésen aztán a rendek fejét követelték. Mint heves megyei komisszárius, megsemmisítette Ragályi Tamásnak, e jeles patriotának megválasztását s egy csomó ember ellen főbenjáró pört indított.

Az 1839. évben Egerszegen „Tolna megye dicsőségét”, Bezeredy Istvánt választották meg követnek. A megyébe ekkor Vay Abrahámot küldték komisszáriusnak, aki aztán ezerkétszáz bajonettes gyalogossal, két eskadron lovassal és félüteg tüzérrrel jelent meg Tolna megyében, hogy „rendet teremtsen”. Ennyi fegyverrel nem is volt nehéz rendet teremtenie. Ez idöben különben katonaság nélkül igen kockázott dolog volt a megyébe komisszáriusokat küldeni; mert hiszen megesezt több helyen, hogy a komisszáriust a megye gyűlésterméből egyszerűen kihajították. Eötvös Ignácot például Trencsén megyében a legsúlyosabb sértésekkel illették s az emelet ablakán akarták kihajítani. Ezért 1826-ban a „gutgesinnte” urak azt sürgették, hogy Eötvös Ignácot „nagy érdemei fejében” illő jutalomban részesítsék.

Az állampolgárság megszerzése

(Az új állampolgársági törvény magyarázata azoknak, akiknek még nincsen állampolgárságuk.)

A hivatalos lap f. évi 224-ik számában megjelent egyszakaszos törvény megengedi, hogy azok, akik az állampolgársági listából kimaradtak és akik az állampolgársági törvény 67. szakasza szerint utólagosan kérhették felvételüket, azok kivételesen 1933 évi szeptember hó 1-ig kérhetik újból felvételüket.

A közönség körében ezen módosító törvény nagy izgalmat okozott és mindenki azt várta, hogy ezen törvény alapján mindazok, akik az egyesülés óta ezen a területen laknak, elnyerhetik az állampolgárságot.

Sajnos a dolog nem így áll és ezen törvény módosítás nagyon kevés embernek adja meg a jogot, hogy utólag felvétesse magát. Mert hogyan is áll a kérdés?

Az állampolgársági listák le vannak zárva. Ezeket a listákat még 1924-ben a helyi községi elöljáróságok a jelentkezések alapján összeállították, azok közszemlére voltak kitéve, akiket kihagytak és felebbezést nyújtottak be, azoknak ügyét a megyei székhelyen szervezett felebbezési bizottságok elintézték és ezzel az ügy be volt fejezve.

Csak egy ajtó maradt nyitva és pedig a törvény 67. szakasza, amely azonban súlyos megszorítást tartalmaz. Nevezetesen ezen törvényszakasz azt mondja, hogy mindazok, akik kimaradtak a listából, csak naturalizálás útján kérhetik felvételüket, vagyis úgy, mintha egészen újonnan kérnék az állampolgárságot, azaz, mintha más állam polgárai lettek volna. Csak egy kivétel van és pedig az, hogyha valaki az összeírás idejében lakóhelyétől távol volt, azonban rendelkezett a törvény 56. szakaszában előírt feltétellel, úgy beadhat egy kérvényt a községi elöljárósághoz, utólagos felvétel végett. Ha a községi elöljáróság elutasítja, úgy felebbezhet a törvényszékhez és a törvényszék ítélete ellen felülvizsgálati kérelemmel élhet a Semmitószékhez.

Ezen rendelkezés később oda módosult, hogy a községi elöljáróság, (polgármester, vagy községi bíró) csak az Igazságügyminisztérium előzetes véleménye alapján rendelheti el az utólagos felvételt, ami ellen, ha az kedvezőtlen, lehet felebbezéssel élni.

Tehát az eljárás az volt, hogy az illető, aki kimaradt a listából, beadott egy kérvényt a helyi községi elöljárósághoz (Primária). A községi elöljáróság azt felterjesztette az Igazságügyminiszterhez. Az Igazságügyminisztériumban pedig szépen összegyűjtötték és nem intézték el ezeket a kérvényeket, ha csak valaki rendkívüli nagy protekcióival a saját

ügyét ki nem tudta sürgetni. Még most is ezerszámra vannak a kérvények elintézetlenül és senki sem tudja, hogy mi lesz ezeknek a sora? Ugyanis ezeket a kérvényeket is csak 1928 december 31-ig lehetett beadni, azon túl már semmi mód nem volt arra, hogy még utólagosan is kérni lehessen az állampolgársági listába való felvételt.

A most megjelent új törvény tehát az ilyen esetekben hosszabbítja meg a terminust, illetve engedélyez egy új terminust 1933 szeptember 1-ig.

Tehát ki kérheti az új törvény alapján az állampolgársági listába való utólagos felvételt?

Kérheti az, aki igazolni tudja, hogy az eredeti összeírás idejében, azaz 1924 és 25 évben lakóhelyétől távol volt.

Ezen körülményt tehát, hogy valaki távol volt (absentist), a községi elöljáróság bizonyítványával kell igazolni.

Ezenkívül, ami még súlyosabb dolog, igazolni kell, hogy az állampolgársági törvény 56. szakaszában foglalt feltételeknek megfelel.

Mit mond az 56. szakasz?

Az 56. szakasz szerint román állampolgárnak tekintendők mindazon a csatolt területen lakó egyének, akik a törvény életbelépéséig, tehát 1924 február 23-ig nem optáltak más állampolgárságot, továbbá igazolni tudják, hogy

a) 1918 december 1-én Erdély, Bánát, Körösvölgy, Szatmár és Máramaros valamely községében illetőséggel bírtak.

b) Azok, akik a fenti tartományokba való illetőségük azonban az egyesülés alkalmával a régi királyságban laktak, amennyiben Erdély egyesülése idejében Erdély valamely községében illetőséggel bírtak.

c) Azok, akik az egyesülés idejében nem laktak ugyan Erdély valamely községében, (Erdély alatt értve mindenütt a Bánátot, Körösvölgyet, Szatmárt és Máramarost is), azonban Erdély valamely községében születtek és szüleik ottan illetőséggel bírnak.

d) Azok, akik az új határok megvonása folytán, jóllehet román eredetűek, azonban az utódállamok valamelyikéhez lettek csatolva, tehát Jugoszláviához, Csehszlovákiához, Lengyelországhoz, Olaszországhoz, Ausztriához, vagy Magyarországhoz és akik ezen hatóságok előtt kérték, illetve optálták a román állampolgárságot.

A lényeg tehát az, hogy az utólagos kérvényezéshez igazolni kell azt, hogy az illető kérvényező távol volt az összeírás alkalmával és hogy 1918 december 1-én Erdély valamely községében illetőséggel bírt.

Ki bírt Erdély valamely községében 1918 december 1-én illetőséggel?

Erre vonatkozólag a magyar volt községi törvény rendelkezései vétettek figyelembe és pedig az 1886. évi 22-ik törvény-cikk, amely szerint akkor szerez valaki illetőséget, hogyha valamely községben születik és szakadatlanul ott lakik, vagy ha valamely községben 4 évig lakik és ezen 4 év alatt a községi terhekhez hozzájárul, azaz községi adót, vagy községi taxát fizet.

Tehát, ha valaki olyan értelemben akar illetőségi bizonyítványt szerezni, hogy 1918 december 1-én Erdély valamely községében illetőséggel bírt, a község csak akkor adja azt ki neki, ha igazolja, hogy a fenti időben már mint nagykörű egyén ott lakván 4 évet és hozzájárulván 4 évig a községi terhekhez, megszerezte az illetőséget, vagy ha ugyanabban az időben kiskörű volt, akkor atyja felett meg ezen feltételeknek (törvénytelen gyermeknél anyja) és 3 atyja, illetve anyja révén szerezte meg az illetőséget.

Természetesen, ha mindezen feltételek meg is vannak, de közben valaki repatriált,

Egyházi műtárgyak

előnyös beszerzési helye

Feszületek, szenteltviztartók, szentképek, érmek, igen erőskötésű rózsafüzérek és más kegytárgyak a legolcsóbb gyári árában kaphatók.

ZSIDEK J. kegytárgy-gyárában
Külföldre is szállít.
Mária-Radna. (Arad m.)

vagy eltávozott és idegen útlevéllel jött vissza, az már elveszítette jogát arra, hogy a román állampolgárságot kérje.

A fentiek szerint tehát csak igen kis kategória kérheti felvételét, mert hiába tudja igazolni, hogy az egyesülés alkalmával azaz 1918 december 1-én 6 már itt lakott, ha nem tudja igazolni, hogy ugyanakkor már illetőséggel is bírt, úgy kérvénye nem vétetik figyelembe. Már pedig azt, hogy illetősége is volt, csak az tudja igazolni, aki legalább 1914 december 1-én már ezen a területen lakott és valamely község terheihez hozzájárult.

Igy tehát ezen törvénymódosítások dacára mindazok, akik az egyesülés alkalmával már itt laktak, szóval már 14 év óta ezen állam területén laknak, de illetőségüket nem tudják igazolni, még mindég nem jutnak abba a szerencsés helyzetbe, hogy az állampolgársági listába felvehetőek legyenek.

Szükséges tehát egy olyan törvénymódosítás, amely ezeket a defektusokat eliminálja, mert mégis csak igazságtalanság, hogyha valaki 1915-ben költözött erre a területre és azóta, tehát 17 év óta itt lakik és adót fizetett, sőt talán katonáskodott is, ne jusson abba a helyzetbe, hogy 6 egyszer már elnyerhesse a román állampolgárságot.

A békeszerződés szempontjából is vitatható, hogy az 1918. évi december hó 1-i dátum helyes-e, mert a békeszerződés ratifikálása 1291 július 26-án történt, tehát legalább is ez az időpont volna fixirozandó, amibe már beleesnének azok is, akik 1915-ben, 1916-ban és 1917-ben költöztek erre a területre.

E tekintetben minden esetre akciót kell indítani elsősorban a kisebbségi képviselőknek, hogy ez a sérelmes állapot megszűnjön.

Addig pedig nagyon sovány vigasztalás az új egyszakaszos törvény, mert ennek az alapján bármily jóindulattal is, csak igen kis kategória kerül bele az állampolgári listába. Arra nézve mindenestre intézkedni kellene, hogy az 1928. évi december hó 31-ike előtt beadott kérvények elintéztessenek és legalább ezek ne legyenek kénytelenek újból kérni felvételüket.

Tehát ismétlem, az új törvény csak azokra vonatkozik, akik 1. az összeírás alkalmával lakóhelyüktől távol voltak és azt községi elöljárósági igazolvánnyal tudják bizonyítani, 2. akik 1918 december 1-én Erdély, vagy Bukovina valamely községében illetőséggel bírtak, 3. akik időközben nem repatriáltak, vagy idegen állampolgárságot nem optáltak, azaz idegen útlevéllel román területre nem jöttek. Ezek kérelmeiket lakóhelyeik szerint illetékes községi elöljárósághoz adják be elintézés végett.

Dr Soós István.

Miseruhák, pluvialék, felonok, albák, karingek, zászlók és lobogók stb.

legelőnyösebb beszerzési forrása

OBERBAUER A. UTÓDA

Budapest, IV. Váci ucca 41. szám.

Alapítási év 1863. Tel. Aut. 83-3-44

Nagy képesárjegyzékemet kívánatra díjmentesen megküldöm

Üdit, szépít, fiatalít a MÁRIA SZEPLŐKRÉM

A naptól tönkretett arcbőrt 10-12 nap alatt teljesen rendbehozza az egészségügyi minisztérium által engedélyezve, teljesen ártalmatlan **Mária szeplőkrém**. Nappali és külön éjjeli használatra, egy-egy tégely ára 40 lei.

Készíti:

Kovács Andor gyógyszerháza,
Târgu-Mureş—Marosvásárhely
Postai szétküldés utánvéttel.

Kapható minden gyógyszerháza,
szertárban, drogeriában és
illatszertárban.

Intézményesen rendezték Magyarországon a téli inségen való segitést

Közmunkák a városokban a jövedelmek és keresetek pótdóztatása alapján

(Budapest.) A munka nélkül sanyalók tömegein a kormány a közhasznú munkálatok megindításával és rendszeressé tételével kíván segíteni. A magyar városok mindenképpen megvan a maga beruházási és városfejlesztési programja, amely a városokba gyűlt munkanélküli seregeknek állandó munkát tudna adni. Azonban ehhez pénz kell. A Gömbös-kormány a pénzalapot abban találta meg, hogy a városok önadóztatási jogára utalt reá.

Szombaton jelent meg a kormányrendelet, amely korábbi törvényes felhatalmazásra utalva elrendelte, hogy az inségenyhítő tevékenység 1932-33. évi költségei fedezésére a városokban egyszerű inségjárulékot kell kivetni. Az inségjárulék a kereső üzleti foglalkozások és részvénytársaságok jövedelmi adójának egyötödére s az értelmiségi foglalkozásúak kereseti adójának egyötvedrére. Az inségjárulékokat minden város maga veti ki, maga hajtja be és maga kezeli, ebből alkotja meg a városi közmunkák pénzalapját. Ahol a városok egyéb jövedelmei az inségenyhítés munkáját más módon fedezhetővé teszik, ott a belügyminiszter az illető várost az inségjárulék kivetésétől felmentheti, illetve az inségjárulék kivetési kulcsát lezállíthatja.

Az inségjárulékok három részletben fizetendők, 1932 november 15-én, 1933 január 15-én és február 15-én.

Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter az inségjárulékok felől a sajtónak magyarázó nyilatkozatot adott. Elmondotta, hogy a kormány a városok önkormányzati adózását ebben a dologban azért látta célszerűnek, mert így az inségenyhítő tevékenység az egyes városi háztartások keretében gazdaságosabban ellátható. Másfelől a kormány azt is biz-

tosra veszi, hogy a városok polgársága szívesebben adózik akkor, ha tudja, hogy a befolyt adó minden fillérjét a saját városa inségeseinek felsegítésére fordítják.

Szóval: a lokalpatriótizmus áll munkába, hogy a munkanélküliségen segít-

Brassó megye köpenicki botránya...

— Szélhámos vezette egy évig a megye mérnöki hivatalát —

Brassó. Saját tud. Évekkel ezelőtt a brassómezei prefektúrán megüresedett a vármegyei mérnöki állás. A sok pályázó közül Margineanu Áron nevű fiatal embernek sikerült e jól jövedelmező állást megkaparintani, bár a szükséges iratokat nem tudta benyújtani. Az akkori prefektusnak azt állította, hogy a bukaresti műegyetem elektrotechnikai fakultását végezte, azonban az elvesztett bizonyítványokat rövid időn belül megszerzi.

Azóta eltelt egy teljes év, anélkül, hogy írásait bárki is kérte volna tőle. Most egy év után — havi 11 ezer lelt jövedelmező — állását felmondta, azzal az indokolással, hogy más városba költözik. Lemondása után azt kezdték hirteltetni, hogy a vármegyei mérnök nem

sen s egyúttal a városok közéletét is fejlessze. Az önkormányzat segít. Persze az igazi önkormányzat, amely évről-évre a politikai pártok uralomváltása szerint nem változik, hanem évtizedes programokat tud kitűzni és megvalósítani.

A nagymúltú magyar önkormányzati élet a világválság szükségéi között is helyt tud állani. Sőt éppen a világválság miatti bajok elhárítására ennek a régi erőnek az új lendülete várható. Érdekes, hogy ilyen egyszerű a megoldás. Csak érdemes múlt és igazi önkormányzat kell hozzá.

is mérnök, hanem egy közönséges szélhámos. Cuteanu dr. jelenlegi prefektus e híreszteléseken elindulva, bizonyítékokat is szerzett, amelyek után rögtön megtette a feljelentést a szélhámos ál-mérnök ellen. A vizsgálat be is bizonyította, hogy Margineanu „mérnök” valóban szélhámos és sohasem végzett egyetem. A vizsgálat ideje alatt azonban Margineanu nyomtalanul eltűnt Brassóból. Hosszú ideig nem sikerült nyomára akadni, bár körözölevelet is adtak ki ellene. Most a napokban találtak rá és Brassóba szállították, ahol megkezdte 30 napos vizsgálati fogság leülését, amit a vizsgálóbíró kérésére rendeltek el. Jellemző ez az eset a mai kinevezési rendszerre.

A Magyar Párt megfelebbezte a szatmári tanácsválasztást

Tudósítónk jelenti: A városi tanácsválasztást a szocialista-párt megfelebbezte. A felebbviteli tárgyalás november kilencedikén lesz Kolozsváron. De értesülésünk szerint, a Magyar Párt is megfelebbezi a tanácsválasztást, mert annak lefolyása, szerinte, törvénytelen volt. A

közigazgatási törvény módosítása ugyanis kimondja, hogy a tanácsosok a nyilvános ülésen esküt kell, hogy tegyenek, de csak három tanácsstagnól vették ki az esküt. Amint az indokolás mondja: „Ernek dacára a mostani alakuló gyűlésen esküt nem tett többi tanácsstagnok szintén résztvettek a szavazásban és a határozatok hozásában, miért is az összes választások, valamint meghozott határozatok semmiesek, ez okból megsemmisítendő azzal a határozattal együtt, amely a tanács megválasztását kimondotta.” A korábbi tanácsstagn megválasztott Rautin esperes, a felszólaló Thurner Albert magyar-párti tanácsost nem hagyta magyarul beszélni, holott a Consiliul Dirigent I. sz. Decretje fentartotta az 1918 október 18. előtt hozott törvényeket s az 1868. évi 44. törvénycikket, az úgynevezett nemzeti-ségi törvényt, amely kimondja, hogy mindazon megyékben, ahol a lakosságának legalább egy ötöde idegen nemzeti-ségi, megengedi, hogy saját anyanyelvén szólaljon fel a nép képviselője. A korábbi tanácsstagn tehát nem respektálta a törvényt, pedig a román tagok csak azért juthattak be ilyen nagy számmal a tanácsba, mert a magyarok segítették őket. A jegyzőkönyveket is románul vették fel s ezt az ellenőrző bizottság magyar tagjai nem hitelesíthetik, mert nem értik, hogy mit tartalmaz. Ez pedig szükséges azért is, mert a jelenlegi jegyzőkönyv hiányos. Az állandó választmány négy állandó és két póttagnának a megválasztása is törvénytelen volt, mert az elnök Lozán Sándor és Szilágyi György megválasztása helyett dr. Bota Jenő és dr. Dersidán János román tanácsosokat nyilvánította megválasztottnak, holott az utóbbiak 13 szavazattal kisebbségben maradtak, az előbbieket 18 szavazattal szemben. De törvénytelenül folyt le a különböző bizottságok megválasztása is. Így tehát az egész megalakulás törvénytelen, mert az azt vezetőket a törvény rendelkezését nem respektálták.

Harminc kiló arany, százötven kiló ezüst — ki ad többet érte?

A szatmári Nagytakarék árverezteté az állam nagybányái aranykészletét

Szatmár. Saját tud. Foglalkoztunk már azzal az évtizedes perrel, amely a szatmári Nagytakarék és az állam között folyik. A Nagytakarék jogi képviselője: dr. Drágos Teofil nagybányai ügyvéd, a már hetek óta lefoglalt harminc kilogram aranyat, rengeteg ezüstöt és arany marát árverezteté el a hatóságok közbejöttével, az állam kárára.

Az ügynek előzménye még a koronabeváltás idejébe nyúlik vissza. A Nagytakarék nyolcmilliót jelentett be, de ez az összeg kicsinek bizonyult, mert ehelyett tizenhárommilliót adtak be az állampénzárba. Lei értékben azonban csak a bejelentett összeget fizették ki s a különbséget miatt megindult a pör-lavina. Az állam az összes fórumokon elvesztette perét s a legfelsőbb Semmitőszék is helybenhagyta az államot elmarasztaló ítéletet. Ezek után dr. Drágos megjelent az állami kohó-raktárnál Fernezelyen s lefoglalta az aranykészletet és ennek a gondnokául dr. Nistor szintén nagybányai ügyvédet, volt szenátort nevezte ki és bírói pecséttel látták el a fernezelyi aranyraktárt.

Ebbe azonban nem nyugodott meg Lazarescu ker. bányavezérigazgató s felebbezett a foglalás ellen, mert, amint fo-

lyamodványában kifejtette, az állami bányák autonóm intézmény és mint ilyen, csak közvetve az állam és ennek tartozásai fedezetéül a bányák vagyonát lefoglalni és elárverezni nem lehet. A nagybányai járásbírósg helytadott az indokolásnak s elrendelte a szoros zár feloldását. Dr. Drágos felebbezéssel élt, mert a felsőbb hatóságok ítéletét a járásbírósg nem semmisítheti meg, miután a szatmári törvénytűszék a foglalást helyben is hagyta. — S ez újból helytadott a jogi képviselő felebbezésének s a bírói zárt újból elrendelte. A pecsétet közben feltörték, így tehát újból foglaltak, aminek eredménye harminc kiló arany, több, mint félmassa ezüst s arany-mara volt. Az árverést október 25-ére tűzték ki, eddig még úgy van, hogy meg is fogják tartani, ha az állam ki nem fizeti a több, mint ötmillió tartozását. Mert a hárommillió tőke a kamatokkal meg a perköltségekkel ennyire szaporodott fel az évek és perek során.

Többen várják a licitációt olyanok, akiknek szintén követelésük van az állammal szemben, mert ha az árverés megtörténik, ők is biztosra indíthatják meg perüket.

SPORT

Pelle István kétszeres olimpiai világbajnok nagyváradi vendégszereplése az őszi leg-szenzációsabb sporteseménye

Megírtuk már, hogy Pelle István a los-angeli olimpia kétszeres világbajnoka november 6-án Nagyváradra jön és ugyanazon napon este 9 órakor a Kolping és NSE által rendezendő tornaünnepélyen bemutatja Nagyvárad sportközönségének azokat a gyakorlatokat, amelyekkel Los-Angelesben világraszóló sikereit aratta.

Pelle Istvánt az olimpiáról való hazatérése óta majd szétszedik. Minden héten más-más város sportközönsége kéri vendégszereplésre, nemcsak Magyarországon, hanem Németországban és nálunk Romániában is. November végén már Münchenben kell bemutatnia páratlan ügyességét, tudását és személyes bátorságát. Csoda-e, ha nagyváradi szereplése elé feszült várakozással tekintenek még azok is, akiket egyébként a sport nem érdekel. A Kolping Sportegylet a többi nagyváradi egyesületek bevonásával olyan fogadtatást készít elő a nagy világbajnoknak, amely méltó lesz világraszóló hírnevéhez. Erkezése alkalmával, november 6-án délután ünnepélyesen fogadják a nagyváradi pályaudvaron. Este 9 órakor pedig a Katolikus Körben díszes keretben adnak olimpiai gyakorlatainak az alábbi műsorral:

1. Markstaller: Kolping-induló. Előadja a Központi Katolikus Legényegylet zenekara.

2. A város, sportszövetség, Kolping és más sportegyletek üdvözlője.

3. Szabadgyakorlatok, bemutatja a Kolping Sportegylet tornaszakosztálya.

3. Pelle István műszabadgyakorlati, amelyekkel a los-angeli olimpián az első tornászvilágbajnokságot megnyerte.

5. A X. olimpia tornászkielmei. Előadja Oswald Pál.

6. Pelle István lögyakorlati, amelyekkel második világbajnokságot nyerte.

7. Liszt II. Rapsodiája. Zongorán játsza: Schüller Márta.

8. Pelle István gyűrűgyakorlati.

9. Vivóakadémia Hegedüs Imre többszörös országos kardvívóbajnok vezetésével. Indulnak az NSE legkiválóbb vívói.

10. Pelle István és a Kolping tornászok korlátgyakorlati.

11. Magyar dalok. Éneklő Hoscsieszlávsky Kázmér. Zongorán kíséri András Ede.

12. Pelle István és a Kolping tornászok nyújtógyakorlati.

A tornaünnepély után a Katolikus Kör klubhelyiségében bankett lesz, amelyen részt vesznek az összes nagyváradi sportvezérek és mindazok, akik a sport iránt lelkesednek. Egy teríték ára csak 40 lei.

Győzött a jobb betátás...

Csak egy bajnoki osztály lesz Váradon

A nagyváradi kerületi sportbizottság pénteken este ismételt tárgyalta az összes fórumokat megjárta II. osztályú egyesületek memorandumát, amelyet a Liga azzal küldött vissza, hogy a District meghallgatva a mellette és ellene szóló érveket, újból határozzon ezen ügyben. *Manoila* elnök távollétében *Vasca* Teodor vezette az ülést és felhívta az egyesületek képviselőit, hogy mondják el érvelésüket, amelynek meghallgatása után a District újból határozni fog.

Elsőnek a CFR képviseletében *Stanciu* mérnök szólalt fel. Elmondotta, hogy két osztályban lehetetlen a bajnoki mérkőzéseket lebonyolítani, mivel így a sportolásra alig van alkalom. Mindössze 5-4 mérkőzést játszanának egy idényben a csapatok. A vidéki egyesületek nincsenek bekapcsolva a szövetségbe s a szabályok értelmében velük nem volna szabad játszani. Hasonn oda a kerület, hogy ezek a vidéki csapatok vagy kapcsolódjanak be a szövetségbe, vagy tűnjenek el.

Steinhardt, a szalontai Törekvés nevében kéri, hogy a Törekvés ne maradjon ki az első osztályból, mivel az 5 egyesületüknek nincsen pályája és nekik az NSC csak a bajnoki mérkőzésekre engedti át a pályát, a barátságos mérkőzésekre pedig olyan magas bért követel tőlük, hogy azt megfizetni képtelenek.

A PTT érdekeit *Tanase* sorolja fel.

Végül a Testvériség nevében *Feld* emelkedik szólásra. Elmondja, hogy a multban a District a lejátszott első osztályú mérkőzések alkalmával minden jegy után 1 leut szedett a másodosztályú csapatok javára. Ezzel akarták kárpótolni az új egyesületeket, amelyeknek mérkőzéseit a délelőtti órára tűzték ki. Pár hónap múlva azonban ezt is megszüntették. A II. osztályú egyesületek belátva a rossz gazdasági viszonyokat, nem követelték az 1 leu beszedését s megpróbálták a délelőtti mérkőzéseken valami bevételre szert tenni. Ezekből azonban oly kevés bevétel folyt be, hogy a kiadásokat sem fedezték, pedig akkor még 7 egyesület mérkőzött a II. osztályban s nem 4, mint ma. Az újonnan alakult egyesületeknek tehát létkérdés, hogy csak I. osztály legyen.

Végül javasolja, hogy a szalontai Törekvés és a margittai Victoria kapjon egy évi várakozási időt a megerősödésre, mivel kedvezőtlen idő esetén nem

tudják kifizetni a kiszállási költségeket. Ezen idő alatt játszanak barátságos mérkőzéseket.

A Kolping Sportegylet álláspontját *Rónai* Ferenc, az egyesület edzője előzőleg már többszörben kifejtette.

Az I. osztályú egyesületek képviselői belátván, hogy az ő érdekük is egy erős I. osztály létesítése, egyhangulag csatlakoznak az elhangzott indítványhoz és kimondják, hogy a Kolping, CFR, Testvériség és PTT felvételét az I. osztályba. Nagyváradon tehát az 1952-53-ik sportesztendőben a bajnoki mérkőzéseket egy osztályban bonyolítják le, a már lejátszott mérkőzések beszámításával.

A technikai megoldást, valamint a mérkőzések kisorsolását a District a keddi esti ülésre halasztotta.

Végre győzött a jobb belátás és megszünt az új egyesületek elnyomása. Az *Erdélyi Lapok* pedig miként a multban, úgy a jövőben is mindig még inkább sikraszáll az új egyesületekért, amelyek arra vannak hivatva, hogy városunk sportéletét fel-
 lendítsék.

Magyar-német válogatott mérkőzés Budapesten. Október 30-án Budapesten rendezik meg a magyar-német válogatott labdarúgó mérkőzést. A német válogatott csapat október 28-án érkezik Budapestre több száz főnyi német szurkoló tábor kíséretében. A mérkőzést a hungária-úti pályán tartják meg Carraro olasz bíró vezetésével.

Az egyedüli fogápoló szerek,

amelyek biochemiai uton tisztítják a fogait és a fogromlás-sal szemben immunissá teszik.

Gyár: Cluj, Strada Universității No. 1.

KÜZGAZDASÁG

Románia bevezeti, Belgium megszünteti a beviteli kontingens-rendszert

Bukarestből jelentik: A kormány külkereskedelmi politikáját a kontingens-rendszerre akarja átszervezni. Ez a törekvés román gazdasági körökben élénk ellenzést váltott ki, miután a kontingentálási rendszer bevezetése esetén le kellene mondani a külforgalmi mérleg aktivitásáról. Kormánykörökben viszont azt állítják, hogy a külforgalom 30 százalékos visszaesése a folyó évben igen súlyos csapás az országra és a további visszafejlődést csak kontingentálással lehet megakadályozni. A múlt év első hét hónapjában a bevétel 9.5 milliárd leit tett ki, míg az idén már csak 6.5 milliárdot, az export pedig 11.75 milliárdról 8.75 milliárdra esett. A külforgalmi mérleg azonban ennek ellenére 2.5 milliárdos aktívummal zárult. Aktív a román külforgalom Franciaországgal szemben 46 millióval, Angliával szemben 90 millióval, Ausztriával szemben 78 millióval, Magyarországgal szemben 57 millióval, ellenben passzív Németországgal szemben 69 millióval.

Mi azt hisszük, hogy a kormány nem helyes nyomon halad, amidőn a külkereskedelmi forgalom visszaesését a kontingens rendszerrel kívánja orvosolni. Nem az eddigi rendszerben van a hiba, hanem a valuta- és devizapolitikában, amely a maga elzárkózó tendenciájával gátat vet a nemzetközi kereskedelem annyira kívánatos fellendülésének. Erdekese különben, hogy az egyes államok kormányai az utóbbi időkben tetszelegnek az „erős kéz” politikájának minden irányú beharangozásában. Ez önmagában véve még nem volna baj, ha az a bizonyos tettekkel tényezőnek hirdett erős kéz közgazdasági életünk romjainak újjáépítéséhez hordana köveket. Am, sajnos, nem ezt látjuk, hanem látjuk és a bőrünkön érezzük a mindenféle tilalmak, korlátozások, zárlatok, bürokratikus színvonaltalanságok özönét, amely lavina módjára zuhan rá egész gazdálkodó közéletünkre s megfojt minden kezdeményezést, minden koncepciót, minden okos és helyes célkitűzést.

Ebben a külkereskedelempolitikai önemésztdésben, amely úrrá lett csaknem az egész világon, új tájékozódások ígéreteként hajnalodik fel az a legújabb hír, amely szerint Belgium szakítani kíván eddigi politikájával és a kontingens-rendszert megszünteti. Mint Brüsszelből jelentik ugyanis, a belga minisztertanács elhatározta, hogy az eddigi kontingens-rendszerrel szakít, a további kontingens-megállapodásokat mellőzi és az eddigieket felülvizsgálja. A belga kormány elhatározásának igen nagy jelentősége van, amennyiben ez az első eset, hogy egy ország bátran visszatér a szabadkereskedelem útjára.

Kényszeregyezségek. A nagyváradi törvényszékhez a következők nyújtották be kényszeregyezési kérvényüket pénteken, illetve szombaton: Tóth Ferenc úridivat áruháza Nagyvárad, Weinberger Sámuel kereskedő Tenke, Guttman Józsa Berettyószéplak, Kohn Melekior Élesd.

ZÜRICH ZÁRLAT. Párizs 20.35¹/₄, London 17.54, Newyork 517, Bruxelles 71.97¹/₂, Milánó 26.47, Madrid 42.45, Amsterdam 208³/₈, Berlin 123.05, Wien —, Szófia 374, Prága 15.32, Varsó 58, Budapest —, Belgrád —, Bukarest 307.

HIREK

Felelősszerkesztő: **Perédi György**

Kolozsvári szerkesztő: **dr. Sulyok István**
Cluj, Piața Unirii 13. — Telefon 802.

Budapesti képviselő: **dr. Verzár Gyula**
Budapest, IX., Lónyay-u. 34. I. 11.

1696
október
23.

Az első magyar színházi engedély kiadása

Európaszerte dívatban voltak a XV. és XVI. században a vallásos színháziak, de nálunk csak nehezen talált az a műfaj otthon és e századokban sem magyar nyelvi mimikusok, sem hisztrionok nem voltak. Az első színelőadást 1440-ben tartották Pozsonyban, ahol a húsvéti-ünnep jeleneteiből tartottak előadást az iskolában. Ez volt tehát k. b. az első iskoladráma-előadás Magyarországon. Magyar nyelven csak egy színművecske maradt ránk 1569-ből, „Ballasi Mannibart” címen s ez Abrudbányán jelent meg nyomtatásban. Ez is inkább vallásos vitáit, mint színmű, sőt félig-meddig szatíra is. 1561-ben a nagyszombati jezsuita-kollégiumban kezdtek kísérletezni az iskoladrámával s ugyancsak a jezsuiták honosították meg az olasz jellegű színpadot is. Az első magyar világi színtársulat engedélyt 1696 október 23-án adta ki II. Lipót egy kolozsvári polgárnak, Felvinczy Györgynek, aki maga is írt színdarabokat. Felvinczy szegény szülők gyermeke volt, tanárkodott Kolozsváron, majd 1699-ben Kolozsvár szolgabírája, később II. Lipót udvarában latin tolmács lett. Lipót megadta neki az engedélyt színtársulat alakítására, de csak azzal a kikötéssel, hogy a komédiák tartalma tisztességes legyen és se obscen tréfákat, se más illelten dolgokat ne produkáljanak s a komédiák felvonásokra legyenek osztva. A hatóságok is átnézték az előadásra kerülő darabokat sőt korrigáltak is rajtuk, mert a színpadi cenzura előbb született, mint maga a színpad. Egyebet Felvinczy működéséről nem igen tudunk, úttörője volt a magyar színháznak és mint a legtöbb úttörő: ő is eltűnt nyomtalanul az idők viharai között.

A király vasárnap délelőtt Kolozsvárra érkezik. Az új gazdasági akadémia felavatásával és a kolozsvári nagyszabású gazdasági kiállítással kapcsolatos ünnepségekre vasárnap délelőtt feltizenegykor érkezik be a király különvonata Kolozsvárra. Tegnap több küldöttség kereste fel Hatigeanu Simon kolozsvári rendőrkvesztort, akitől felvonulásokra és tüntetések megrendezésére kértek engedélyt. A kérelmezők között volt a diákok, a sztrájkoló bormunkások, a nyugdíjasok és hadirokkantok küldöttsége is. Hatigeanu kvesztor azonban minden ilyen irányú kérést leghatározottabban elutasított, azzal az indoklással, hogy a királylátogatás előtt és napján a városnak meg kell őriznie nyugodt mivoltát s így semmiféle nyilvános demonstrációt nem engedélyezhet.

Plebános áthelyezés. Temesvár. Saját tud. Dr. Pacha Ágoston temesvári megyéspüspök Czumbel Antal szakállhízi plebánost a szörényi megyei Nörincére helyezte át, míg helyére Spanlang György újmisési pap került.

Elhalasztották a kolozsvári Kolping előadást. A kolozsvári római katolikus Kolping Legényegylet annak közlésére kért fel bennünket, hogy a 22-re és 23-ra hirdetett: „Erik a búzakalász” előadását Ófelsége, II. Károly király kolozsvári látogatása miatt e hó 29 és 30-ra halasztották.

Négy óriási éhségfelvonulás Amerika fővárosa ellen

Washingtonból jelentik: December hó elején négy nagyszerű tüntetőmenet indít ostromot Washington ellen. A veteránok újabb inváziót terveznek erre a hónapra. Az éhező farmerek és munkanélküliek tömege, valamint a kommunisták szintén nagyszabású éhségfelvonulást jelentett be.

Meghívó. Az ezüstkoszorus Nagyvárad Magyar Dalkör ma délután fél 6 órakor a Katolikus Kőr nagytermében tartja serlegavató hangversenyét. A magyar dal ünnepére minden magyar testvérét mély tisztelettel meghívja a nagyvárad Magyar Dalkör vezetősége. Magyar testvérek: jöjjetek el s bensőséges együttérzéssel tegyétek igazi ünneppé a mi nagy ünnepünket. Belépődíj nincs, műsor ára 10 lei. Aldozzunk a magyar dalért!

Az újjáalakult brassói városi tanács első közgyűlése. Brassó. Saját tud. Csütörtökön tartotta meg első közgyűlését Brassó város új tanácsa. A gyűlésen Voicu Cornel elnökölte. A magyar tagok közül jelen voltak Dániel Lajos, Szegő Árpád, Debreczy Béla dr., Nagy Béla dr., Harmath Zoltán, Szele Béla dr. és Zakariás Erzsébet. A gyűlést Voicu Cornel dr. polgármester beszéde nyitotta meg. Ismertette a város helyzetét és programját vázolta. A város gazdasági, kulturális és közigazgatási fejlődése érdekében a reformok egész sorozatát akarja megvalósítani. A programot — Copony Traugott indítványára — magyar és német nyelven tanulmányozás végett kiadják a tanács tagoknak. A választásokat névszerint, titkos szavazással folytatták le. — A megalakult idegenforgalmi bizottság magyar tagjai: Dániel Viktor, dr. Debreczy Béla és Halász Gyula. A magyar és szász kisebbségek képviselői az összes bizottságban aránylag képviselőt nyertek, akik a nem román nyelvű lakosság érdekeit képviselik. A választások megejtése után Copony Traugott és Schuller Albert a városi villamosmű által felállított egyes transzformátorokat tették kritika tárgyává. Kérték, hogy e tekintetben a lakosságot megnyugtató intézkedések történjenek. Dr. Debu Péter az egyházak fokozottmértvű támogatását kérte a város vezetőségétől. A felszólalókat a polgármester rövid beszéddel megnyugtatta, ami után a gyűlés véget ért.

Brutális támadás egy plébános ellen. Szombaton reggel a mezőbikácsi (Bihar megye) csendőrség behozta a nagyvárad ügyészségre Pitlak József odavaló gazdát. Pitlak József már régen haragudott Betucker Ferenc bikácsi római katolikus lelkészre. Betucker Ferenc pénteken teljes papi ornátusban haladt Bikács uccáján kántora kíséretében, temetésre. Amikor Pitlak háza előtt haladt, Pitlak kirohant az uccára. Aljas szavakkal támadt a plébánosra: Megöllek! Agyonütlek! Ilyen és hasonló kiáltásokkal üldözötte az egyházi missziójára siető papot. A csendőrség életveszélyes fenyegetések és az otromba támadás miatt Pitlakot letartóztatta. Még nem lehet tudni, hogy kik úszítják Pitlakot a köztisztviselői és közszeretben álló plébános ellen.

A királyhoz fordulnak panaszaikkal a kolozsvári egyetemi hallgatók. Kolozsvár. Saját tud. A sztrájkoló kolozsvári egyetemi hallgatók szombaton gyűlést tartottak, amelyen elhatározták, hogy az egyetemi taxák, tandíjak leszállítása érdekében a királyhoz fordulnak, aki vasárnap Kolozsvárra érkezik. A sztrájkban már részt vesznek az egyetem összes fakultásának hallgatói. Az egyetem kapuiban örök állanak az esetleges sztrájktróók visszatartására.

Kávéházakban, vendéglőkben mindenütt kérje az „Erdélyi Lapok”-at.

Newyorkban minden harmadik ember munkanélküli. Londonból jelentik: Newyork városban a jóléti bizottság megállapítása szerint a munkanélküliek száma meghaladja az 1,450.000-et, vagyis a munkaképes lakosság egyharmadának nincs állása. A nyomor enyhítésére havi hatmillió dollárra volna a bizottságnak szüksége, a köz- és magánjótékonyosság pedig együttvéve alig négy millió dollárt bocsát rendelkezésére.

Egy elegáns vasúti tolvaj megszökött. Brassó. Saját tud. Szerda éjszaka a Brassó-Bukarest között közlekedő gyorsvonatban veszedelmes vasúti tolvaj garázdálkodott. Mig a kupé utasai aludtak, minden elemelhető dolgot ellopott. Megdöbbenve vették észre a felébredt utasok, hogy az összes kabátok, felöltők, ruhanemük és kalapok eltűntek. Sőt az egyik utitárs is eltűnt. Az esetről rögtön jelentést tettek az állomásfőnöknél. Az állomás rendőrség egyik detektívének sikerült is elfognia a veszedelmes tolvajt, aki azonban dulakodás közben egérutat nyerve, megszökött. Személyazonosságát nem sikerült megállapítani. A lopott holmik értéke meghaladja a 20 ezer leit. Az elegáns, de veszedelmes tolvaj ellen a legerélyesebb nyomozás indult.

Rablógyilkosok megölték egy öreg kereskedő-párt és a cselédjüket is. Temesvár. Saját tud. Borzalmas és embertelen hármasság történt Valkány községben. Ismeretlen rablógyilkosok megölték Tenner János kereskedőt, feleségét és cselédjüket. A községben köztisztviselőben álló kereskedőnek a falu legforgalmasabb uccájában volt vegyeskereskedése, amelyet minden reggel hét órakor pontosan ki szokott nyitni. Péntek reggel azonban hiába vártak az emberek a boltkinyitására, az csak zárva maradt. Kihalt az udvar is. Az ismerősök betörték az udvar kapuját, a ház ajtaja is zárva volt. A csendőrség feltörte a szobaajtót és megdöbbenő látvány tárult eléjük. A hálószobában az ágyak érintetlenül, magvetve álltak. Előttük pedig vérbefagyva, holtan feküdt Tenner kereskedő hatvanöt éves felesége és Simon Julia tizenhétéves cselédleány. A rablógyilkosok több késszúrással ölték meg őket. A csendőrök a kereskedőt az üzletben találták meg, szintén meggyilkolva. A hatóság véleménye szerint a gyilkosok este támadtak az öreg kereskedőre, amikor az a szamárasait intézte. Nyilvánvaló, hogy rablógyilkosság történt, de eddig még nem sikerült megállapítani, hogy a gyilkosok mit raboltak el. A csendőrség azonnal megindította a nyomozást és jelentést tett a temesvári ügyészségen. Az egyedüli nyom, ami a gyilkosok után maradt, egy férfi mezitelen lábának nyoma a hálószobában megalvadott vérben.

Mérgeskigyó export Németországba—Boszniából. Szabadkáról jelentik: A boszniai hegyekben — mint az eléggé ismeretes — rendkívül sok a mérges kigyó. A német vegyészeti gyárak most expedíciót szerveztek a mérges kigyók vadászatára és ezzel a földhözragadt szegény boszniaiak igen szép kereset-hez jutottak, mert az élve elfogott mérges kigyókat a német gyárak 25 dinárt fizettek darabonként. A vegyészeti gyárak a kigyókat élve szállították Németországba, ahol a kigyómérgekből különféle szérumokat, főleg kigyómáris elleni szérumokat készítenek. A boszniai különös exportnak most egyidőre végeszakad, mert a hideg beálltával a kigyók elrejtőznek és megfogásuk nehézségekkel jár.

Alapított 1840-ben

Telefon 376.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb harangöntődéje

ajánlja harangjait

a legtisztább harang bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerelvények és harangállványok. Mű-érc és szoboröntöde.

Hétszázézerleles ítélet az érmihályfalvai selyemcsempészés ügyében. Zilahról jelentik: Még ez év májusában történt, hogy *Schvartz* Adalbert, *Schvartz* Sámuel gazdag érmihályfalvai vendéglős fia három láda üres sörösuveget szállított *Weinberger* Simon fuvarossal. A sörösuveget szállító szekér Székelyhid és Érmihályfalva között grancsárokkal találkozott. A csendőörök kötelességszerűen megállították a szekeret és átvizsgálták a ládákat, amelyekben az üvegek között huszonnégy kiló és hatszáz gram súlyú női selyemharisnyákat, három kilót nyomó selyem zsebkendőt, négy kiló női selyemkombineét, hetvenöt kiló selyemszövetet és öt kiló kartonselymet találtak. A csendőrség letartóztatta *Schvartz* Sámuel, *Schvartz* Adalbertet és *Weinberger* Simon fuvarost is, annál is inkább, mert *Schvartz*éknál még egy húszkilós, selyemmel telt ládát is találtak eldugva. A nagyszabású selyemügy tárgyalása most volt a zilahi törvényszék előtt, ahol *Schvartz* Sámuel előadta, hogy ő tényleg megbízást adott a fiának három láda üres sörösuvegnek Nagyváradra való szállítására, de arról, hogy utólag mit tettek a ládába, tudomása nem volt. *Schvartz* Adalbert vallomásaiban elmondta, hogy őt egy Moskovits nevű máramaroszigeti ember kérte meg arra, hogy bizonyos rőfösárút szállítsa el Nagyváradra, aminek ellenében ő — Moskovits — jó állást szerez a számára. El is indította a fuvarost és ő maga vonattal indult Váradra, ahol azután letartóztatták. A törvényszék előbb a polgári perben hozott ítéletet és *Schvartz*ékat hétszázézer leji pénzbüntetésre ítélte, vámkihágásért. A büntetőperben *Schvartz* Sámuel felfeltette, míg a fiát egyhavi fogházra ítélték. Az ítélet ellen úgy a vádlottak, mint az ügyész feleltek.

Adónyugta nélkül nem adnak utlevelet. A belügyminisztérium tegnap körrendeletben figyelmeztette az összes utlevélkiállító hatóságokat, hogy adónyugta felmutatása nélkül senkinek sem szabad az utlevelét kiállítani.

Színházi filléresgyors indul november 10-én Budapestre

Díszelőadások az erdélyiek részére. Visszautazás 16-án. Jelentkezni lehet az Erdélyi Lapok kiadóhivatatalánál

Az „Orbis“ kolozsvári nemzetközi utazási iroda november 10-én filléres vonatot indít Budapestre, azzal a céllal, hogy az intelligens erdélyi közönséggel megismertesse a budapesti színházi kultúrát. Ennek a célnak a szolgálatába kíván szegődni akkor, amikor sikerült a társasutazáson résztvevőknek egy négynapos kellemes szórakozást biztosítani, anélkül, hogy ez különösebb anyagi megterhelést jelentene.

Kolozsvárról 690 leiért, Nagyváradról 475 leiért vehet részt az Orbis budapesti társasutazásánál, amely összegért az Orbis utazási iroda a következőket adja:

Budapest oda- és visszaútazás gyorsvonati sebességgel fűtő vonaton. Magyar vízum.

Engyenes részvétel zenés, uzsonnával egybekötött divatrevü bemutatón. A legújabb őszi és téli párizsi divatújdonságok bemutatása.

Ezek a kedvezmények kivül minden utas 6 pengő lefizetése ellenében résztvehet a **Nemzeti Színház és az Operaház** ünnepi előadásán, amelyet az **Orbis** színházi vonat utasai részére rendeznek.

Csak elsőrangú cégtől várhat elsőrangú munkát!

Várad legrégebbi, legmodernebbül berendezett, okl. vegyész vezetése alatt álló kelmefestő és vegytisztító-gyára

Gyár: **Str. Take Ionescu (Kőrös ucca) 13. sz.**
Fiókhüvelyek: **„Unicum“ Bul. Regele Ferdinand 4. szám.**
Strada Avram Iancu (Kossuth) ucca 2. sz.

MOKOS

Legújabb divat:

barna, szürke, breitschwanz!

Dán Fülöp szücs

Budapest, Dorottya-u. 1.
Gerbaud-palota.

Modelljeim fényképeit katalógusomban küldöm 15 lei postabélyeg ellenében.

Négy gyermekével bennégett a házban egy asszony. Párizs Belleville nevű külvárosában tűzvész pusztított csütörtökön. A veszedelem az ócskapapírraktárban keletkezett és néhány perc múlva az egész ház lángban állott. A nagy füst miatt nem tudott menekülni a házban lakó asszony, aki 4 kis gyermekével együtt bennégett. A férj nem volt otthon; akkor érkezett meg, amikor a lángok az emeltet érték. Berohant, hogy kimentse a családját, — de már késő volt. A tűzoltók súlyos égési sebekkel mentették ki a tüztengerből.

Claire Joice Bukarestben. A remek hollywoodi platinahaju filmdiva, valakinek látogatására, Párisból a fővárosba érkezett és általános feltűnést keltett este a Capsa cukrászdában, ahol nagy kísérettel jelent meg. Remek barna panne esti ruhája volt és felvette egy kis valódi kávébarna hermelinből készült kis esti bunda. Tudósítónk megkérdezte, hol volt eddig. Volt Wienben és Budapesten, ahol az uccán inkognitóban sétálva látta a kirakatban ezt a valódi kis párizsi modellt és megvette, mert szerinte ugyanezt látta Párisban, ahol kétszer annyit kértek érte. Kérdésünkre közölte, hogy Dán Fülöpnél vette, Dorottya ucca 1. Gerbaud-palotában.

Székelési zavarok, bélgörcs, puffadság, gyomorszedülés, izgalmi állapotok, szívidegesség, félelemérzés, bódultság és általános rosszullét esetén a természetes „Ferenc József“ keserűviz a gyomor és bélsatorna tartalmát gyorsan és fájdalom nélkül kiüríti, a vérkeringést előmozdítja s tartós megkönnyebbülést szerez. Korunk legkiválóbb orvosai a **Ferenc József vizet úgy férfiaknál, mint nőknél és gyermekeknél teljes eredménnyel alkalmazzák. A **Ferenc József** keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.**

Ma vasárnap van a nagyvárad Magyar Dalkör serlegavató hangversenye. A nagyvárad Magyar Dalkör ma, vasárnap délután fél 6 órakor a Katolikus Kör nagytermében tartja serlegavató hangversenyt a következő műsorral: 1. a) Soós: Jelige, b) Fövenyessi: Magyar dalsokor. Eneklő a Nagyvárad-Réti Ref. Vegyeskar. Karnagy: Soós István. 2. a) Kirchner: Jelige, b) Parkas Nándor: Magyar hangulat. c) András Ede: Miniatur szerenád. Eneklő a Gutenberg Dalkör. 3. a) András: Jelige, b) Gaál Ferenc: Szent hamvak. Eneklő a Nagyvárad Magyar Dalkör. 4. Serlegavató beszéd. Elmondja dr. Cziffra Kálmán. 5. Üdvözlések. 6. Noseda Károly: Kuruc-nóták. Eneklő a Nagyvárad Magyar Dalkör. A Gutenberg Dalkör és a Magyar Dalkör számait András Ede zenetanár vezényli. Belépődíj nincs, műsor ára 10 lei.

Néhány szó a reumásokhoz. Ön talán már megkísérelt minden lehetőt, anélkül, hogy kínzó fájdalmaitól megszabadult volna. De Önnek nincs oka a kétségbeesésre. Tegyen még ma egy kísérletet az azonnal ható, fájdalomcsillapító **Togal-tablettákkal**. **Togal** oldja a hagsavat, az emberi test ezen magatartást, pusztító mérget. Nem kevesebb, mint 6000 orvos rendkívül elismerően nyilatkozott a **Togal** jó hatásáról.

Ahol az erkölcstelen írókat — sírásás-büntetik. Peruból jelentik: Rendkívül érdekes törvényt hoztak be Peruban, amely az erkölcstelen irodalom és hírlapírás megrendszabályozását tűzte ki célul. E törvény szerint minden olyan író, hírlapíró, aki könyvében, cikkében, vagy lapjában erkölcstelen dolgokat ír, vagy erkölcstelenségre csábító tendencia észlelhető az írásműveikben, azzal büntetik, hogy a könyv árának ezerötszázszorosát kell megfizetnie, de emellett négy hónapig valamelyik temetőben mint sírásónak kell működnie... Ezzel azt akarja az érdekes törvény szimbolizálni, hogy aki megásza az erkölcs sírját, ássa meg a halottakét is. Vajjon, Európában ilyen törvény mellett hány író kellene sírásásra büntetni?

A Láposy Zenelskola zenekari próbái megkezdődtek. (Bethlen ucca 20.) Pontos megjelenésre kéretnek fel a tagok.

Megtalálták a rák baktériumát. A nemzetközi rákellenes frontról két érdekes jelentés érkezett. A berlini fiziológiai intézet egyik vezetője, dr. *Brehmer*, legutóbb bejelentette, hogy *sikerült megállapítani a rák kórokozóját*. Ez a mikroba olyan kicsiny, hogy mikroszkópon nem lehet látni és ezért a beteg vérének vizsgálat közben egészen különleges eszközökkel kell preparálni, hogy a bacillus előtűnjön. A bacillus egy ezredmilliméternél is sokkal kisebb. Rendkívül mozgékony, gyorsan szaporodik.

Amerikából is érkezik egy nagyon érdekes rákjelentés. Dr. *George W. Bigelow*, aki egy bosztoni klinikán foglalkozik a rák gyógyításával, az amerikai rákkutató bizottság legutóbbi ülésén számolt be munkájáról. *Bigelow* szerint a rák korai felismerése és rádiummal, röntgensugarakkal, valamint operációval való kombinált kezelése igen szép eredményekre vezet. Massachusetts államban *több mint ezer tökéletesen gyógyult rákesetről tud*. Ezek közül 300 esetet részletesen leír. Mindezek alapján optimisztikusan is ítéli meg a rák eddigi gyógy módjait, csak azt tartja fontosnak, hogy *min-gyárt a kezdeti stádiumban* kezdjenek hozzá a gyógyításhoz. Csak ennek a kezdetnek felismerésében az orvos ne tévedjen!

SZÉPIRODALOM

Névtelen katona sirja

Névtelen áll a keresztje;
hol esett el,
ki kutatta, ki kereste?

Szürke novemberi estben
rokon ajkról
érette most ima rebben?

Fényt gyújt sirján a kegyelet.
Virág is van
elrendezett sirja mellett.

Gyertyafényen száll az Égbe
névtelen sír sóhajta:
béke, békel

Sarka Lajos.

Déli 12 óra

Az ég cakkosan erezett,
a csend áttetsző lombik,
a tanyákra ösvény vezet,
a zab közt pipacs bomlik,
egy kénsárga agyag-gödör
aranylik fel a lankán,
adébb meg két svájcer ökör
áll és kérdőzik bambán.

A napsugár merőleges,
a hő nagyobb a csendnél,
ennebb az Ábelék veres
Marikája nevetgél
s ott jobbra bágyadtan pi-
egy tanya gémeskútja,
laza ezüstös por szitál
a vicindlis útra.

Egy pók mint ékes picit ón
a mély levegőt méri,
enyhén lombos a liciom
a fű sípcsontot éri,
az üveg-csenden valahol
közben lágy dal hatolt át
a szöke lila dalol
egy bús regdti dojnát.

Izzó fény-vesszőt ló a nap,
a hegy-él küssé bronzos,
a tejemen nincsen kalap,
a hajam rőt és borzos,
már pont 10 perce állok itt,
a zöldkockás határban —
mennék, de bűvös vágy szorít,
mert nyár van, nyár van, nyár van!

Kiss Jenő.

A szegények

Csak járnak az uccán,
Éhesen csak mennek,
És mégis, és mégis
Biznak a jövőben
... a szegények ...

Rongyos a cipőjük,
Kopott a kabátjuk,
Fáradt-gyűrött szemük
Éhes-szikár arcuk,
S biznak a jövőben
... szegények ...

En csodálom őket,
Ahogy félig halva
Össze nem roskadnak,
S makacs kitartással
Biznak a jövőben.
... Szegények.

Csak járunk az uccán,
Csak megyünk éhesen,
És mégis és mégis
Bizunk a jövőben
Mi... Szegények.

Bokor Áróy Elemér.

ARANY JÁNOS mint pedagógus

Irta: ERŐDI E. BÉLA

„Szegénynek drága kincs a hit,
Túrni és remélni megtanít.”

Arany.

E hó 22-én lesz ötven éve annak, hogy Bihar megye nagyszülőtte, Arany János Budapesten meghalt. Küzdelmes, viszontagságos élete során négy helyen tanítókodott és pedig Kisújszálláson, szülőhelyén Nagyszalontán, Geszten, mint Tisza Domonkos nevelője és végül Nagykőrösön, mint az ottani református főgimnázium tanára. Szenteljünk néhány sort Arany János pedagógiai működésének és vizsgáljuk rövid áttekintéssel életét, küzdelmét e négy állomáshelyen.

I. Kisújszállás. Arany János 1833 novemberétől 1834 márciusáig a debreceni kollégiumban, mint bennlakó diák hallgatta a filozófiai tanfolyam első évének előadásait. Itt azonban olyan nagy nyomorba jutott, hogy kénytelen volt a kisújszállási elemi iskolában tanítói állást vállalni. Ugyanis Dorogi Lajos református esperes elnöklelte alatt 1834 február 9-én tartott presbiteri gyűlésen a következő határozatot fogadták el:

„A Debreceni Professzorátushoz az alsóbb tanítói konvenció beküldetvén, kérettesen meg a tisztelt Professzorátus, hogy egy jó erkölcsű s tanításra alkalmas Ifjat ezen Tanítói Hivatalra kiküldeni méltóztassanak.”

Ezen végzés alapján jött Arany Kisújszállásra és itt működött mint „alsóbbtanító” egy esztendeig. A második félévi vizsga befejezése után távozott el Arany. Sajátkezűleg írt speciménjében feltünteti, hogy mit tanított az 1834—35-ik „oskolai” esztendőben. Hat pontba foglalja Arany a tananyagot:

„A Kisújszállási Református Fiú Oskolában, az alsó Nemzeti osztálybeli tanulók e következőket tanulták:

1. Az Utmutatás első Darabjából, a világ teremtésétől fogva Ábrahámig lefolyt idők Híztóriáját, a második, harmadik, negyedik és ötödik részekből.

2. Szent Dávid soltárai közül az V., V., VIII., IX., XV., XVI., XIX., XXIII., XXIV., XXV., ... soltárokat.

3. Az oskolai könyörgések közül: Uri imádságot, Reggeli, Estvél, Ételetőtti és Ételutáni, Tanulásetőtti és — utáni, Betegségben és Meggyógyuláskor mondandó könyörgéseket; nem különben az Apostoli Hítformáját és a Tizparancsolatot.

4. Az Állatesmerés tudományából: a Rókát, Oroszlánt, Krokodilust, Óriási vagy Bálvány kígyót, Medvét és Repülő gyíkot v. sárkányt ismerik.

5. A számvetés tudományából az észbeli számvetésen kívül a Római Számok esmeretébe, kimondásába, az Arab számok leírásába, nem különben az egyes Összeadásba és kivonásba is gyakoroltattak, mint szinte.

6. Az Írásban, olvasásban és Éneklésben is.”

Arany János, altanító.

Arany János a legjobb ajánlással 1835 tavaszán tért vissza a debreceni kollégiumba, ahol csakhamar a jeles tanulók közé közöltte föl magát. 1836-ban a debreceni szinársulat tagja és a társulat egyik töredékevel művészi körútra indult. Átszenvedte a vándorélet minden nyomorúságát és testben-lélekben összetörve Mármaroszigetről hazá indult Nagyszalontára.

II. Nagyszalonta. A tizenkilencéves ifjú ínséges helyzetben találta szüleit, atyja mindkét szemére megvakult, anyja betegeskedett. Nyomorúság, szegénység, keserűség ütött ta-

nyát a bogárhátú kis viskóban. Volt ekkortájt Szalontán egy Pápai István nevű „posta-expedítor”, akihez Arany bizalommal viseltette. Arany segített a hivatalos 'endőkben. Pápai a szegény fiatalember sorsát részvétellel figyelte és hogy segítsen rajta, elment Balogh Péter espereshez és tanítói állást kért számára. Az esperes azonban felháborodással utasította el a kérelmet, mondván, hogy még ő él, Szalontán nem lesz komédiás tanító. Azonban Pápai nem hagyta annyiban a dolgot. Felkereste az akkori rektort, Madas Györgyöt, meglátogatta a presbitereket, hogy pártfogásukat kérje. Hosszas utánjárással végre is számfeletti „corrector” lett Arany, majd a következő év tavaszán rendes tanító, amikor a negyedik elemi osztályt és az első latin tanítást reábizták. Fizetése az iskolai egyszobás lakáson kívül 600 forint volt. Bár kicsiny volt a fizetés, mégis örült, hogy valamelyre segíthette szüleit. Ideje ezentúl tanítás és csendes olvasgatás között telt el.

Arany pontos, lelkiismeretes tanító volt. A szépírás és rajz tanítását is bevezette a első latin osztályba. Az énektanítást is magára vállalta. Nagy buzgalommal felelt meg pedagógiai hivatásának, mintha csak meg akarta volna mutatni az egyházi vezetőségnek, hogy a „komédias” becsülettel tudja megállni helyét az iskolában is. Az előjáróság meleg elismeréssel adózott Arany sikeres nevelői munkásságáért, ami a búskomor költőt derűsebb lelkihangelatba hozta.

A ref. templom mellett volt az úgynevezett „görögváros.” Itt lakott a város legmódosabb kereskedője Rozvány József.* Ez a gazdag kereskedő 1837-ben megkérte Aranyt, hogy Erzsébet nevű leányát napi két órában tanítsa, miután az elemi osztályokat már elvégezte. Ennek fejében Arany lakást és ölelmet kap saját házában. A költő elfogadta az ajánlatot s így Arany az iskolából átköltözött a Rozványházba, ahol csendes, nyugalmas önt-hont talált. Tanítványát, a szorgalmas kis „Betti”-t igen megszerette, a család viszont a szerény, zárkózott, komoly, törekvő fiatalembert kedvelte meg, aki csak a kötelességének és a tanulásnak, önképzésnek élt, társaságban alig fordult meg. Megtakarított pénzen könyveket vásárolt és szabad idejében, sokszor az éjjeli órákban is, ezeket tanulmányozta.

III. Geszt. Arany Jánost 1839-ben községi írnoikká választották Szalontán, 1840-ben pedig segédjegyző lett és még ebben az évben feleségül vette Ercsey Juliánát. A pályadíjjal koszorúzott költői elbeszélés, *Toldi*, egyszerre országoshírvé tette az ismeretlen falusi jegyző nevét. A Kisfaludy Társaság 1848-ban tagjai sorába választotta. 1849-ben Debrecenben és Pesten találjuk a költőt, az orosz betörés hírére hazament Szalontára, de jegyzői állását elvesztette és így kénytelen írnoki állást vállalni. Ebben a szomorú sorsban, leromlott anyagi helyzetében, megbom-

* Ez a Rozvány, aki görög eredetű volt, mint nemzetőr főhadnagy vett részt 48-ban a szabadságharcban és Arany legjobb barátja volt. Nemzetőri attiláját az Arany múzeum őrzi Nagyszalontán. Több kötete jelent meg Nagyszalontáról és számos cikke Aranyról. Fiai közül az egyik dr. Rozvan Jenő volt váradai ügyvéd, kommunista vezér, jelenleg második feleségével Moszkvában él, másik fia pedig román prefektus volt Déván. Ezek nevüket az imperium változás óta Rozvan-nak írják. A többi Rozvány megmaradt magyarnak, hűen neves apjuk tradícióhoz. A szerk

lott lelki harmóniájában, a haza sorsán való töprengései között üzenet jött Gesztről. Tisza Lajos csász. és kir. kamarás kastélyából Kovács János, Tisza Domonkos nevelője révén. Arról volt szó, hogy Arany János vállalja el a 13 éves Tisza Domonkos tanítását az óklaszszikai és magyar irodalomra. Így jutott Arany 1851 tavaszán Gesztre, a Tisza-családhoz, ahol a családjától nem messze, kellemes környezetben élt. A geszti udvarház feje, borsosjenői Tisza Lajos, felesége Teleki Júlia grófnő, egy minden ízében magyar műveltségű, finomlelkű úriasszony.

Arannyal együtt még három „literátus” ember volt a geszti kastélyban. A már említt Kovács János nevelő, Szabó József ref. pap és egy angol nyelvmester. Arannak az ellátáson kívül 400 forint évi fizetése volt. A szerény, komoly és csaknem melabús költő megszerezte a Tisza-család nagyrabecsülését, amelyet mindvégig megtartott. A családól sűrűn megfordult fényes, előkelő úri társaság nagy tisztelettel, rajongással vette körül Aranyt, de a költő szerényen visszavonult. Csak a pap tudta Aranyt bizalmas kis barátjának körében jókedvre hangolni, ilyenkor jóízű humorral adta elő tréfáit, adomáit. Kisfia, Laci gyakran kereste fel apját a geszti udvarban, ahol a Tisza és Bethlen-fiúkkal játszott. A kis Domonkos szerette a tanárt és napi két órai lecke mellett nagy haladást tett úgy a görög, mint a magyar irodalomban. Egyébként Tisza Domonkos maga is írt szép gondolatokban bővelkedő lírai költeményeket, amelyeket később nevelője, Arany János reudezett sajtó alá. Nagy kár, hogy a törekvő ifjú a tehetségehez fűződött szép reményeket korán sírba vitte.

IV. Nagykőrös. Arany János nem sokáig volt Geszten. A nagykőrösi református egyháztanács 1851 október 8-án felajánlotta Arannak a főgimnázium magyar és latin irodalmi tanszékét. Néhány nappal később Kecskeméten is megválasztották tanárnak, de Arany a nagykőrösi tanárságot fogadta el. Így Arany október vége felé indult el Szalontáról családjával és 1860-ig, tehát 9 évig volt tanár Nagykőrösön.

Tanártársai: Szász Károly, Mentovich Ferenc, Ács Zsigmond és a többiek nagy szeretettel fogadták, azonban a várost nem tudta megszokni. Keveset érintkezett a város népével. Különben is nagyarányú társaséletet Aranyék nem is folytathattak, mert a költő fizetése mindössze 600 forint volt. Arany igazi társasága a tanári kar volt. Tanártársai körében jól érezte magát, legbizalmasabb viszonyban Szilágyi Sándorral volt. Hogy Arany nem kötött nagy barátságot a város uraival, annak oka nemcsak a városi élet szellemében rejlett, hanem abban, hogy Arany rendkívül munkás, elfoglalt ember volt. Ehhez járult gyakori betegeskedése, fejfájás kínozta, hallása gyöngült, kedélye egyre komorabb lett. Idejének nagy részét a tanítás foglalta le és az iskolai dolgozatok rendkívül pontos, lekiismeretes javítása. Ezenkívül olvasott és költői munkáin dolgozott. Nagykőrösön fejezte be „A nagyidai cigányok”-at.

Gyakran nagy sétákat tett. Mikor délután négy órakor vége volt a tanításnak, ha kedvetlenül is volt az időjárás, elindult sétálni, ilyenkor magával vitte nagy pipáját és görbe botját. Beszölt tanártársaihoz is és ha nem talált társat, egyedül indult el szokott útján. Rend szerint a Cziffra-kertig ment, vagy a temetőbe. E magános séták közben Arany nagyon elmerült gondolataiba és ha ilyenkor köszöntek neki, szinte felijedve fogadta. Komolysága, szomorúsága csak akkor enyhült, ha felesége és serdülő gyermekei körében töltötte idejét, kedélye akkor derült fel. Vidámabb napok csak akkor költöztek házába, ha pesti íróbarátai lerándultak hozzá, akikkel irodalmi dolgokról tárgyalt, beszélgetett. A tanári kar összetartása, vidámsága is jótékonyan hatott kedélyére. Bár tanári kötelességét pontosan teljesítette, örömet és vigaszt is talált a tanításban, mégis baráti összejöveteleken gyakran hangoztatta, hogy sajnálja azt az időt, amit a „Schulmeisterseg”

tőle elrabol.

Egy 1858—59. tanévről szóló értesítő szerint Arany János osztálytanár volt az V. osztályban, a latin nyelvet az V. osztályban tanította, a magyar irodalmat a gimnázium négy felső osztályában, heti 16 órában. Egykorú feljegyzések szerint Arany a merevségig komoly volt a katedrán. Sokszor érezte, hogy a tanári foglalkozás nem felel meg az ő természetének, napról-napra elégedetlenebb lett sorsával, sokszor rabságnak, számkivetésnek tartotta a körösi tanárságot, bánatos, kínos komolysággal, egyre gyötrődő lelkiismeretességgel végezte tanári kötelességét. Ilyen tépelődő, deprimált lelkiállapotban frói munkálkodása is csaknem teljesen szünetelt.

Kilenc évi körösi tanársága alatt háromszor is hívták Aranyt másfelé. Így 1854-ben Szalontára hívták az alginmázium összes osztályainak vezetésére 900 forinttal. Kecskemétre igazgatónak hívták, amelyre azt mondta: „Minek nekem az igazgatóság e német világban?” Debrecenbe is hívták, erre meg azt válaszolta: „Körösön is csak olyan a kenyér, mint Debrecenben”.

Az alkotmányos élet hajnalának derengésével Arany megromlott egészséggel, borús kedélyhangulattal még Nagykőrösön volt. Jó ismerősei, barátai egymásután hagyták el a „homokos Kánaánt”. Szász Károly, Mentovich,

Maris tehén a levegőbe repült...

— Jónapot kívánok!... Van szerencsém kapitány úr! Mi ujság?

— Semmi kérem. Ma még egyetlen csirke-tolvajlást sem jelentettek.

— Hiába, uborkaszazon. Pedig már itt van az ősz is!

— Itt-itt.

Egyformán bölongatják a fejüket szóltanul. A rendőri riporter már az ajtó kilincsét fogja, amikor kívülről a folyosón valami nagy lármát közeledik. Egy marconaképp rendőr két perlekedő alakot tol be az ajtón. Egy idősebb, kék kötényes falusi asszonyságot, meg egy pirosképp, fehérbajuszu, öreg csizmás magyar atyafit.

— No, mi történt?

A rendőr elmondja románul a jelentést. Az áll benne, hogy ő már akkor érkezett, amikor a piacon nagy embergyűrűtől körülülve az öregur ütlegette az asszonyságot.

— Jöjjön ide kelmed — parancsol az öregre a kapitány. — Mondja el, mi történt? Hogy hívják?

— Sajó István, kérem tisztelettel — felel illedelmesen a férfi és kétfelé törli lelőgő harcsabajusztát.

— Hol lakik?

— Lesen, kérem tisztelettel.

— Es mi történt?

— Hát csak kérem tisztelettel, néhányszor egy párat az anyukra.

— De hogy?

— Csak amugy csupasz kézzel.

Az öreg néni, aki ott áll a férje háta mögött, sírva kiált közbe, szemeit nyomogatva egy nagy tarka zsebkendővel:

— Igen, meg az ostor nyelével... de nem baj, elváltunk még ma.

— Hallgas Rozáli — fordul hátra Sajó István gazda. — Most én beszélek a törvény előtt... Az igaz, hogy az ostor is a kezembe volt, de azt tagadom, hogy avval megérintettem volt az asszony testi fenségét.

— De hát hogyan kezdődött az egész lolog?

— Ugy kérem tisztelettel, hogy bejöttünk a vásárra a Marissal.

— Az kicsoda?

— Kérem tisztelettel a tehenünk.

— No és?

— És kérem tisztelettel...

— Nézze, Sajó István, ne mondja mindig, hogy kérem tisztelettel — szól közbe a rendőrkapitány.

— Igenis... kérem tisztelettel. Hát bejöttünk a vásárra a Marissal, mert el avarunk edni. Szükség volt az árara. El is adtuk a pénzben... Kereken özter leiert. Odaadom az asz-

Tomory, Salamon, Ács egymásután költöztek el Körösről. Idegennek, elhagyatottnak érzi magát a városban, a lelkiismeretes kényszer-munka alásta egészségét, életrejét, kedélyét, nagy lelki küzdelmében egyik legjobb barátjához, Csengeryhez segítségért fordult 1860 januárius havában. Csengery Antal azonnal érintkezésbe lépett Deák Ferencsel, aki már régen barátságába fogadta Arany Jánost. E két jóbarát megértő szeretete, hatalmas pártfogása révén a Kisfaludy Társaság 1860-ban megválasztja Aranyt igazgatónak 800 forint évi fizetéssel. Heckenast Gusztáv könyvkiadó pedig 1200 forinttal díjazta a „Szépirodalmi Figyelő” szerkesztését, amit Aranyra bíztak.

A költő anyagi létfeltétele, megélhetése ilyenformán biztosítva volt, úgy, hogy kilenc évi küzdelmes, lélekölő, rögös pedagógiai tevékenység után elhagyhatta Nagykőrösöt és a fővárosba költözhetett. 1860 októberében már Budapesten találjuk Aranyt, ahol néhány nap múlva találkozott régi barátjával a mostani Kálvin-téren, Szilágyi Istvánnal, akinek örömmel és meglepéssel üdvözölte sorsának jobbrafordulását s egyben hangoztatta régi jóbarátja előtt, hogy régi munkaszeretete visszatért, reményességét, bizalmát, életkedvét visszanyerte. Örömtől kipirult arccal vált meg barátjától, ezzel a kijelentéssel: „Ugy érzem magam, mint-ha lelkem börtönből szabadult volna”.

szonynak a pénzt, hogy vigyázzon rá. Ő szépen belekötö a zsebkendőjébe, az öt ezrest, mert egybe fizette a hentes a pénzt, aki megvette a Marist, a kendőt pedig rámadzagolja a lukbólra...

— Mire?

— A lukbólra kérem tisztelettel. Olyan nagy kerek hólyag az és rá volt írva, hogy a Markovics cég kendői a legjobbak a Kispiacón.

— Lufbalonnak hívják azt, kapitány úr — szól közbe újra az asszonyság.

— Igen, szóval rákötötte egy lufbalonra, és?

— És kérem tisztelettel a lukbólra, vagy ahogy mondják, meg elszökött a kezéből, fel a levegőbe, a kék égig a pénzzel, az ötezer lejjel, a Maris árával. Azóta nem is láttam... Persze, hogy nekidühödtem, hát hogyan lehet olyan ügyetlen teremtmény a világnak egy negyvenhétéves asszony és amugy, mondom csupasz kézzel, mérgembe rávertem egy párat. Csak egy párat, kérem tisztelettel, mert nem volt időm többre. A rendőri karhatalom megakadályozott ebben. Ennyi volt az egész, kérem tisztelettel. De ugye megérdemelte, kapitány úr?

— Most nem arról van szó, — kiált a kapitány, — hanem arról, hogy kelmedet ezért megbüntetik ám. Hogy merete megverni a feleségét?... Mondja csak jóasszony, nagyon megütlegette magát ez az ember?

— Megbüntetik érte? — kérdi az öregedő asszonyság halkán.

— Meg.

— Nagyon?

— Talán le is csukják egy pár napra. — Akkor csak kicsit vert meg... Nem is fájt... Szinte jólesett. Fialat menyecskekorom óta csak most vert meg harmadszor. Azóta meg is érdemeltem... Ne tessék lecsukatni kedves kapitány úr... Nem vert ő meg engem, csak éppen megsimogatott... Már csak nem hagyom, hogy hites férjemet ilyesmiért bezárják és világ csuffja legyen.

— Szóval nem emel panaszt ellene?

— Nem kéremszépén.

— Még csak az kellenel — mordul el magában Sajó gazda.

— Szóval kibékülnek.

— Ki — mondják a szót mindketten.

— Akkor maris mehetnek Isten hírével, de azután többet meg ne próbáljon kelmed ilyesmit, Sajó István uram.

Meg akarják köszönni a kapitány jószágát, de a rendőr már kituszkolta őket a szobából.

— Hát csak lesz valami anyag a rendőrségről ma az ujságba — teszi el a rendőri riporter jegyzetét. — Jónapot, kedves kapitány úr.

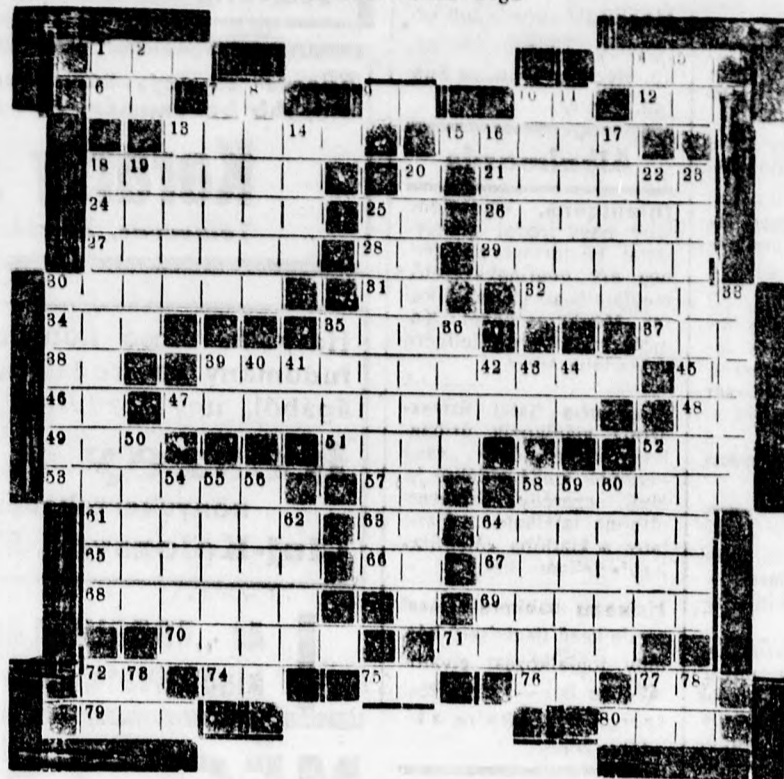
Dévald László.

KERESZTREJTVÉNY

ROVATVEZETŐ:
CSÜROS EMILIA

40. SZÁMU KERESZTREJTVÉNY

Beküldte: Fodor Olga

Megfejtésül beküldendő: vizsz. 39., 47., 71., függ. 18., 20., 23., 25., 30. és 33.
És a négy megszakított átló sor. 1. 2. 3. 4.

Megfejtési határidő: november 5.

Vízszintes sorok:

1 Női név. 3 Híres költőnk. 6 Olasz skála egyik hangja. 7 Duplázva bányaváros. 9 + 75 vízsz. a 18. függ. ebben az évben halt meg. 10 S. C. 12 Ugyanaz. 13 Letesz. 15 Lassú (anagr.) 18 Vízi állat. 21 Francia miniszterelnök (fon + s. C.) 24 Uram (idegen nyelven.) 25 Kéz mássalhangzó. 26 Ragadozó madár (ford.) 27 Lusta + t. m. 28 Két magánhangzó. 29. Aaknio. 30 Hűtlen. 31 Omladék mássalhangzó. 32 Isten (idegen nyelven) és német meleg mássalhangzó. 34 Kendő. 35 A. e. o. K. 37 V. vel idegen tiltakozás. 38 Csontot köti össze. 39. A 18. függ. férje. 45 Állat lakás. 46 Kettős mássalhangzó. 47. Ennek a tagja volt a 18. függ. (névelővel.) 48 I-vel vasút. 49. Vers követelménye a... 51 Nem kapta, hanem... (ford.) 52 Török tiszt (ékezet nélkül.) 53 Iskolásoknak kell venni (első betű felesleges.) 57 U. e. 58. Első betűje utolsónak téve, gúny. 61 Fénylik. 65 Fém mássalhangzó. 64 ektyu. 65 Női név (ékezet nélkül.) 66 Kötőszó (ford.) 67 Iz-zel, elemez. 68 Két szó: 1. Biztatósó és 2. fekete (franciául.) 69 Itt dolgozott Jókai a legszívesebben névelője utolsó betű. 70 Férfinév. 71 Francia forradalmár. 72 Rag. 74 Házifállat. 75 Ennyi foga van az embernek. 76 Idegen arany (fon.) 77 Fém. 79 Szeszessital. 80 Rágunk vele.

Függőleges sorok:

1 Tibeti pap mássalhangzó. 2 M-mel női név. 4 Idegen személynév. 5 Idegen helyeslés. (y = j.) 7 Arcsín + f. 8 A volt budapesti olasz követ neve (mássalhangzó kettőzéssel.) 10 Nagyközség Bi-

har megyében. 11 Apró szárnyas. 13 Lzosl. 14 M-mel afrikai állat kevert betűi. 16 Guatemala magánhangzó (első a fölösleges.) 17 Z-vel ilyen konferencia is volt. (fon.) 18 Híres színész neve (+). 19 Esmény. 20 Ennek az írónak „Bella” című darabjában nagy sikert aratott a 18. függ. (I = R.) 22 Mindenkinnek van. 23. 18 függ. legnagyobb sikert aratott szerepében volt partnere. 25. Rákos... temetőbe temették el a 18. függ. 30 18. függ. egyik szerepe. 33 Az „Ördög” című színű frója. 35 Köz-ség Pest megyében. 36 Ország. 39 A-val mar. 40 Idegen nap. 41 Felettünk van. 42 L. H. 43 B-vel végtag. 44 G-vel sebre kötjük. 50 Riadó (ford.) 52 Község Bihar megyében. 54 Jön Vágó K. mássalhangzó (ford.) 55 Áyioól. 56 Itt halt meg Kossuth Lajos. 58 Kicsinyítő képző (ford.) és római császár. 59 A-val sivatag. 60 Végén a-val Pelle is az. 62 Történelmi név. 64 Női név (a = m.) 72 Rab. mássalhangzó. 73 Ao. 77 Azonos magánhangzók. 78 Ha-val a zene alapja.

Átló sorok:

1 Ebben a darabban volt a legnagyobb sikere a 18. függ.-nek. 2. Így hívták a 18. függ. legkedvesebb szerepében. 3 Utolsó partnere volt a 18. függ.-nek. 4 A 18 függ. iskola társa volt.

A 38. számú keresztrejtvényt a következők fejtették meg helyesen: Kolontáry László, de Bont Matyi, Bozsák Nusi, Hadrava Aurél, dr Alliquander Kálmán, Kozár Zoltán, Juhász Béla, Jelinek Magda, Adámkovits Aladár, Mártonffy Zoltán, Görgényi Gyulné, ifj. Török Károly, Suhajda Ica, Ferenczy Béla, Fodor Olga, Weber Mária, Súlyom Klári, Janka Sándorné Nagyvárad, Papp Mózes, Mayer Piroška, Váry Jolán, Lichnovszky Gizella, Buttlinger Irén, Buttlinger Rózsika, Szabó Ilona, Muhay Ilus, Cseh Magda, Ince Béla, Szabó Józsefné Kolozsvár, Eigel Mihály, Imets Akos, Mayer Erzsébet, Schmidt Piroška Csikszereda, Karácsonyi Lili, Karácsonyi Zita, Frank Albert Nagykároly, Pallós Rózi és Nusi Arad, Páll V. Géza Kézdiszentkereszt, Csillag Márta Lippa, Katolikus Legényegylet Kálmán, dr Szabó Illés Szatmár, Csűrös Miklós Mikeszása, Kőszegi Endre Izsák, Domokos János Szentivánlaborfalva, ifj. Zakariás I. István Csikszépvíz, Verébi Antal Szatmár, Bieber Béla Perjámos, Engli Vilmosné Palotailva, Kálmán Gyula Szalonta, Glósz Bandi Székelyudvarhely, Misztek Béla Lónya, Hodács Ágoston Kisiratos, Ornth Zsuzsa Szatmár, Venczel József Mezőtőháti, Man Cornél Vásárhely, Vadász Mici Tekerőpatlak, Makkay Józsefné Szászváros, simándi Kállay

Dalma Arad, dr Kölesey Kálmán, Krasznabétek, Bonda Árpád Székelyudvarhely, Székessy Sándor Arad, Szöke Manci és Emmi Szapáryliget, Lázár Béla Petrozsény, Mayerhofer Margit Arad, Demeter Tucs Szováta, Gámetzy Éva Temesvár, Sambach Károly Nagyborosnyó, Demeter Julia Lupény, Kovács Béla Gyulafehérvár, Déry Lajos Királydaróc, Szentkirályi Teréz Torda, Páll Gyula Bolya, dr Pospisil Rudolf Segesvár, Péró Sándorné Lupény, dr Osztie Imréné Szabadfalu, dr Bochnanovits Zoltánné Szentanna, Kroll Gyula Déva, Matiska Imre Nagykároly, Láng Lajosné Nagykároly, Hatfaludy Mária Marosvásárhely, Bobrik Miláné Temesvár, Szabó Zoltánné Szalonta, Roxin Ferenc Bihardiószeg, Ferenc Sándor, Sándor Julia, Kovács Ferenc Gyergyócsomafalva, Balogh Anna Szilágysomlyó, Mille Jánosné Nagykároly, Fekete József, Zeisperger János Szinerváralja, Császár Béla Marosvásárhely, Kaveczky Ottó Aknasugatag, Zonda István Kézdiszentkereszt, Ludeschker József Szentjób, Sarka Lajos Cséffa, Könyi Józsefné Szováta, Véghné Szenkovits Ida Mezőtőháti, Berecz János Szatmár, Ferenczendi Nővérek Marosvásárhely, Princzinger János Csomaköz, Blédy Lajos Ujarad, Tráger Nusi, Schlett Piri Zilah, Harmath Endréné Marosujvár, Lakatos Klári, Fábian Otília Nagyvárad.

A sorsoláson *Nikodémusz: Jó asszony volt a kománé* című könyvet Roxin Ferenc Bihardiószeg és Paul Bourget: *Szemközt a halállal* című könyvet Mártonffy Zoltánné Nagyvárad, nyerte meg.

A rovatvezető üzenetei:

„Nemecsek.” (Brassó.) A küldött rejtvény elsőrangú, rövidesen sorra kerül. Honoráriumot nem szoktunk fizetni a leközölt rejtvények után. *Venczel József* (Mezőtőháti). Annak, hogy neve kimaradt a rejtvényfejtők közül csakis az lehet oda, hogy vagy későn, vagy egyáltalán nem érkezett be hozzánk a megfejtés. *Sarka Lajos* (Cséffa.) A két verset átadtam szépirodalmi rovatunk vezetőjének. Választ ő fog üzeni. *Domokos János* (Szentivánlaborfalva.) É: is nagyon sajnálom, hogy azon a kedves kiránduláson nem találkozhattunk. No de vigasztalódjunk, talán a legközelebbi alkalommal. *Blédy Lajos* (Ujarad.) Köszönöm a remek rejtvényeket. Kívánsága szerint fogok cselekedni. *Pál V. Géza* (Kézdiszentkereszt.) Köszönöm a rejtvényt, rövidesen sorra kerül.

22-ik éve jelenik meg kiváló tanárok szerkesztésében a

Vasárnapi Könyv

képes heti folyóirat, amely a tudományok népszerű ismertetésével foglalkozik és közvetlenül adja mindazt, amit minden művelt haladó embernek tudni kell.

A „Vasárnapi Könyv”

olyan általánosan elismert és bevált ismeretterjesztő kiadvány, mely méltó arra, hogy ott legyen minden kézben: hivatalban, műhelyben és családban.

Előfizetési ára: 1 évre 260, félévre 130, negyedévre 70 lei. Megrendelhető és mutatványszámot küld: Török János Oradea, postafiók 47. (Parcul Carmen Sylva 30.)

Csapó Lajos Fia

kizárólagos papi szabósága
Szatmár, Str. Ștefan Cel Mare No. 7.

Készít: reverenda, habitus, címáda és mindenféle papi ruhákat. Vidéki megrendeléseket próba nélkül is felelősséggel pontosan készítik.

Csuha-féle szabás.
Elsőrendű munka.

Alapítva 1897-ben

Ne töprengjen azon, hogy hová megy az ünnepeken!

CZIPOTH-nál

(Katholikus Kör)

kittűnő ételek, italok,
új kuglipálya

nagyszerű szórakozást nyújt.

Olcso árak, elsőrendű kiszolgálás!

SZINHAZ

ELLENTMONDÓ KRITIKÁK AZ ERDÉLYI KASTÉLYRÓL. Pénteken este mutatták be a budapesti Vígyszínházban Hunyadi Sándor új darabját, az *Erdélyi kastélyt*, amelyről a pesti lapok a legellentétebb kritikákat írták. Az *Uj Nemzedék* szerint sok a Hunyadi darabjában a vezércikk-téma, a publicisztika és kevés a művészet, ellenben az előadást nagyon dicséri. A *8 Órai Ujság* megállapítja, hogy Hunyadi igazi író és ezt a hibát is bizonyítja. De azért dicséri a darabot és az előadást, amelyből kiemelik *Somlyót, Gombaszögit, Rajnait, Jávort, Hajmássyt, Tökés Annát* és a többi szereplőket is. Az *Az Est* lelkesedéssel számol be Hunyadi Sándor új sikeréről s részletesen ismerteti a darabot és az előadást is. A reggeli lapok hasonlóan eltérő kritikái is azt bizonyítják, hogy az új Hunyadi darab felkeltette az érdeklődést Pesten és hosszú életű lesz, mint a *Feketeszárú cseresznye*.

HETI MŰSOR:

Kolozsvár:

Egész héten mozi.

Nagyvárad:

Vasárnap, hétfő: *Egy kalandos éjszaka*.

Vasárnap délelőtt 11 órakor matiné: *Tabu*. 10 és 12 lejes helyérek.

Visszajön Chevalier operettje: *Egy óra veled!*

MEGHOSSZABBITHATJA ÉLETÉT, HA VASÁRNAP ESTE megnézi a *Peleskei nótárius* előadását a Vígyszínház előadásában. Mentésítse magát a mindennapi gondoktól két-három órára, mert ezen idő alatt bőven lesz része a mulatságos-nélmulatságosabb helyzetek élvezésére. Több, mint tíz éve nem ment ez a kacagtató népbóhozat Váradon. Korszerű olcsó jegyárak! Igazi vasárnapi szórakozás! Főszereplők: *Hetényi Elemér*, aki a darabot rendezte is, *Kertész Mancsi, Paládi Rózi, Madasné, Bereng, Tompos, Hegyessy, Antal, Zombori*. A jövő hét szenzációja: *Molnár Ferenc újdonsága a Harmonia körül bemutatóra*. Pénztár a Katolikus Körben délelőtt 10-1 és délután 4-6-ig.

Arad:

ARADON MEGKEZDÖDÖTT A SZINISZON. Az aradi színiszízon tegnap este kezdődött *Szenes-Sándor* operettújdonságának, a *Weekend-nek* a bemutatójával, amelyben *Ila Méry, Erényi Böske, Felhő Ervin, Balázs István, Jávor Alfréd, Darvas Ernő, Gömör Emma, Papp Ella, Németh Nelly, L. Kiss Mariska* arattak sikert.

Vasárnap délután 4 és este fél 9 órakor: *Weekend*.

Orosházi kenyeret

és izletes péksüteményt

Biró Pál

pékmesternél kaphat. Temesvár, Krizsán-telep.

Gyümölcsfák,

rózsák, díszbokrok, fenyőfélék, kúszónövények és szobanövények nagy választékban, olcsó árban

„VICTORIA“

műkertészetben, Oradea, Piaja Creanga 14.

Templomfestést

egyszerű és díszes (fáris) kivitelben vállal kedvező feltételek mellett

Herceg Ferenc

Tárgu-Mureș, str. Ogoru, No. 8. Több kitüntetés és dicsérel levél.

Vidéki főmegbízottaink:

Aradon: A „Vasárnap” kiadóhivatala Str. Brătianu. — Bukarestben: Jávor Béla, Str. Matei Basarab 10. — Csíkszeredán: Albert István. — Gyergyószentmiklóson: Ferenczy Árpád. — Kolozsváron: Dr. Sulyok István, Főtér 13. emelet. — Kézdivásárhelyen: Földi István, Piata tőrület, Püspöki-palota, Str. Lonovics 1. — Magyarországon: Dr. Verzár Gyula, Budapest, IX. ker. Lónyay-u. 34. l. 11. Telefon 97-0-74. — Minden a lapunkkal kapcsolatos ügyben sziveskedjenek nevezettekhez, vagy pedig a többi városokban lévő bizományosainkhoz fordulni.

Kiadja az Erdélyi Lapok Lapkiadó Rt.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések díja szavankint 3 lei, vastagabb betűvel 6 lei. Legkisebb apróhirdetés ára 30 lei. Allástkeresőknek 33 százalékos kedvezmény

Lakás

Kétszobás, modern, emeleti lakás november 1-re kiadó. Körös-ucca 15.

Egy szoba konyhas lakás november 1-re kiadó. Lakatos-u.

Egy szobás udvari lakás hozzájáruló mellékkel kiadó november 1-től. Körös-ucca 62.

Kétszobás lehetőleg fűtőszobás, egészséges lakást keresek novemberre. Cim: Steiger Boldizsár Bolintineanu (Kertész-u) 1 b.

Adás-vétel

Sürgösen eladó, német nyelvű, szőlő és gyümölcsös felszereléssel. Cim: Mélyváros oldal (Calea Luncei) 17.

Ház garageval, gazdasági épületekkel, nagy udvar és kerttel, gazdaságra kiválóan alkalmas, előnyös feltételek mellett eladó. Strada Eroul Necunoscut Temető-u. 15.

Szép fértitellkábat eladó. Várház-ucca 33. sz.

Szép és jó hálószoba bútorok, két sodrony, egy íróasztal és pávagalambok olcsón eladók. Párizs-u. 2.

HA nyomtatványra van szüksége, forduljon bizalommal a **Szent László-nyomdához**, Oradea, Str. Reg. Carol II. (Szilágyi D. ucca) N. 5.

MOZGÓSZÍNHÁZ

Heyman Szinkör műsora:

Vasárnap, hétfő, kedd, szerda, csütörtök 3, 5, 7 és 9 órakor: a *Kadettkisasszony (Liebeskommando)*, a filmszezon legkimagaslóbb alkotása. Rendezte: Bolváry Géza, zenéjét komponálta Stolz Róbert. A szezon legnagyobb sikere. Dolly Haas, Gustav Fröhlich, Halmay Tibor.

Vasárnap délelőtt 11 órakor kettős matinéműsor: 1. *Simba*, exotikus állatfilm a dzsungel világából. 2. *A prostituált leánya*. 10 és 12 lejes helyérekkel.

Jön: *Sergent*. Ivan Mosjukinnal.

Filmpalace műsora:

Telefon: 999.

Vasárnap délelőtt 11 órakor *Bűnös*. Willy Fritsch, Bernhardt Götzke, Suzy Vernon és *11 órdög*, Ewelyn Holt, Gustav Fröhlich, Willy Forst 10 és 12 lejes helyérek.

Vasárnap délután 3, 5, 7 és fél 10 órakor: *Tarzan*. Nagy dzsungel film. Johnny Weissmüllerrel. Számított helyek, elővételi pénztár. Rendes helyérek.

Hétfő 5, 7 és fél 10 órakor: *Tarzan*, az őserdők úra.

Kedd 5, 7 és fél 10 órakor: *Tarzan*.

Használt harmónium kerekestetik. Betegh Imréné, up. Becleau. Uriul de Sus, lud. Somes.

Alkalmazás

Intelligens, keresztény lány nagy irodai gyakorlat, háztartáshoz, főzéshez ért, gyermekszerep, megfelelő alkalmazást keres. Megkereséseket, Komoly, megbízható jellegű kiadókba kérek.

Magános fiatal úriasszony ajánkozik úriházhhoz házvezetőnek vagy gyermek mellé vidékre is ahol szerény fizetéssel ottthon található. Aiánlatot a kiadókba *„Megbízható”* jellegű kérek.

Hosszu bankprakszissal rendelkező tisztviselő bármilyen foglalkozást elvállal vidéken is. — Ertesítést szorgalmas feltétele a kiadókba kérek.

Különlele

Közpályozást szakszereven végez Wallner Ferenc borbély, Alex Russó 2. volt Károly-ucca, Velencén.

Írógépelelt, mindenféle levelezést másolást és sokszorosítást olcsón vállal. „Universal” Oradea, Rimanóczy-u. 4. Írógép kölcsönzés.

Keressük fel

DORN ISTVÁN műbutor asztalost,

ha tartós és jó munkát akarunk.

Temesvár III. Hattyú-ucca 53. sz.

Fűszer- és vegyesáruban a legolcsóbb bevásárlási forrás

Karaffy József

Temesvár, Krizsán-telep

Ha jó és olcsó könyveket akar a tudomány és irodalom bármely ágából, úgy forduljon bizalommal

Keszey Albert

könyvkereskedéséhez

Cluj-Kolozsvár, Főtér 7. sz.

Az „ERDÉLYI LAPOK” kiadóhivatalában kaphatók

MÉCS LÁSZLÓ

következő verseskötetei:

Az ember és árnyéka: Versek 150 L.

Úveglegenda: Versek . . . 120 „

Hajnali harangszó: Versek . 130 „

A pénz előzetes beküldése esetén portót nem számítunk!

Ocska-ólmot

állandóan vásárol

a **Szent László-nyomda**

Strada Regele Carol No. 5.

Élvezetesebb olvasmány el sem képzelhető, mint *Erdősi K.*

Napsütéses Indiában

című útleírása.

Kelet csodás világa a maga minden varázsával megjelenik e könyvben, amelynek szép illusztrációi (181) csak emelik a könyv értékét és vonzóerejét.

Ára 180 lej.

Megrendelhető az Erdélyi Lapok kiadóhivatalában.

Készült a Szent László-nyomda Rt. körforgógépén Oradea (Nagyvárad) Str. Carol II. No. 5.